

Şamuweliň birinji kitaby

Mazmuny

Şamuwel Ysraýylyň soňky häkimi	1.1 – 7.17
Şamuwel Şawuly Ysraýylyň ilkinji patyşasy edip belleýär	8.1 – 12.25
Hudaý Şawulyň patyşalygyny ret edýär	13.1 – 15.35
Şamuwel Dawudy patyşalyga mesh edýär	16.1 – 18.16
Şawul Dawudy öldürmekçi bolýar	18.17 – 27.12
Şawulyň soňky söweşi	28.1 – 31.13

1-nji bap

Şamuweliň dogulyşy

¹ Efraým daglygyndaky Ramataymsopym galasynda Elkana diýen bir adam ýaşady. Efraým tiresinden bolan bu adam Ýerohamyň ogly, Elihuwyň agtygy, Tohuwyň çowlugy we Supuň ýuwlugydy.

² Elkananyň Hanna hem-de Peninna atly iki aýaly bardy. Peninnanyň çagalary bardy, emma Hannadan perzent bolmaýardy.

³ Elkana ýylyň-ýylyna Hökmürowan Rebbe sežde etmek hem Oňa gurbanlyk bermek üçin, Şilo galasyna gidýärdi. Ol ýerde Eliýiň Hopny we Pinehas atly iki ogly bardy. Olar Rebbiň ruhanylarydy.

⁴ Elkana her gezek Şiloda gurbanlyk berende, gurbanlyk etinden aýaly Peninna hem-de onuň çagalarynyň hersine bir paýdan bererdi. ⁵ Emma ol Hanna iki paý bererdi. Çünki Reb Hannany önelgesiz edenem bolsa, Elkana ony söýýärdi. ⁶ Rebbiň perzent bermeyändigini sebäpli, Hannanyň günüsü ony ynýdardy, kemsiderdi. ⁷ Bu ýyllarboýy şeýle boldy. Her gezek Rebbiň öýüne gidende, Hannanyň gündeşi onuň ýarasyny täzelärdi.

Bir gün hem Hanna oturyp aglady we hiç zat datmady. ⁸ Äri oňa: «Hanna, sen näme üçin aglaýaň, näme üçin hiç zat ýimeýäň, näme üçin beýle hasrat çekýäň? Seniň üçin men on oguldan-da artyk dälmi näme?!» diýdi. ⁹ Olar iýip-içip bolanlaryndan soň, Hanna ýerinden turup, Rebbiň huzuryna bardy. Eliý ruhany şol wagt Rebbiň ybadathanasynyň söýesiniň gapdalyndaky kürsüde oturdy.

¹⁰ Hannanyň kalby hasratdan doludy. Ol gözünden boýur-boýur ýaş döküp durşuna, Rebden dileg etdi. ¹¹ Ol şeýle kasam etdi: «Eý, Hökmürowan Reb, Öz gymnagynyň çekýän hasratyna nazar sal, ony ýatla. Öz gymnagyny gözden salma-da, gaýtam, oňa bir ogul ber, men ony Saňa ömürlük nazyr¹ edeyin, onuň kellesine päki degmez».

¹² Hanna Rebbiň huzurunda uzak wagt dileg edensoň, Eliý onuň agzyna seredip oturdy. ¹³ Hanna içinden dileg edensoň, onuň sesi eşidilmän, diňe dodaklary gymyldaýardy. Şoňa görä Eliý oňa serhoşdur öýtdi. ¹⁴ Eliý oňa: «Haçana çenli beýdip, entirekläp ýörjek? Bar, serhoşlukdan açylansoň gel» diýdi.

¹⁵ Hanna oňa: «Yok, agam, men serhoş däl, men ýarym göwün bir biçäre. Meniň arak-şerapdan içen zadym yok. Men diňe Rebbiň huzurunda içimi dökýän. ¹⁶ Gymnagyna ýaramaz aýaldyr öýtme. Men aý gam-gussadan we gaýgy-hasratdan ýaňa dileg edýärim» diýip jogap berdi. ¹⁷ Eliý oňa: «Bar, arkaýyn öýüne gaýdyber, goý, Ysraýyl Hudaýy dilegiňi kabul etsin» diýdi. ¹⁸ «Öz gymnagyna merhemet et!» diýip, Hanna öz ýoluna gitdi. Soňra ol naharlandy. Ol indi gamgyn däl.

¹⁹ Ertesi irden turup, olar Rebbe sežde etdiler, soňra zylaryna gaýtdylar we Ramadaky öz öýlerine dolanyp geldiler. Elkana öz aýaly Hanna ýanaşdy; Reb onuň dilegini kabul etdi. ²⁰ Şeýlelikde, Hanna göwreli bolup, bir ogul dogurdy. «Men muny Rebden diläp aldym» diýip, ol oglunyň adyna Şamuwel² dakdy. ²¹ Onuň äri Elkana tutuş maşgalasy bilen ýene ýyllyk gurbanlygyny bermek

üçin hem-de beren wadasyny ýerine ýetirmek üçin, Şilo gitmekçi bolanda, ²² Hanna bu gezek onuň bilen gitmedi. Ol adamsyna: «Süýtdeň aýrylandan soň, men çagany Rebbiň huzuryna alyp bararyn, ol şol ýerde ömürlük galar» diýdi. ²³ Elkana oňa: «Bolýar, gözəl göwnüň, çagaň süýtdeň aýyrança garaşay. Goý, Reb seniň wadaňy³ amala aşyrsyn!» diýdi. Şunlukda, Hanna öýde galyp, çagany süýtdeň aýyrança, oňa seretdi.

²⁴ Çagany süýtdeň aýrandan soň, üçýaşar öküzü⁴ bir batman un we bir tulum şerap bilen bilelikde Hanna ony Şilo galasyna Rebbiň öýüne getirdi; çaga entek ýaşdy. ²⁵ Bir öküzi gurbanlyk berenlerinden soň, olar çagany Eliýiň ýanyna alyp bardylar. ²⁶ Hanna Eliýä ýüzlenip: «Eý, agam, ömrüň uzak bolsun! Men şu ýerde huzuryňda durup, Rebden dileg eden aýal. ²⁷ Ine, şu çaga üçin dileg edipdim. Reb meniň dilegimi kabul etdi. ²⁸ Şoňa görä men ony Rebbe berýärim. Goý, ol tä ömri ötyänçä, Rebbiň hyzmatynda bolsun» diýdi.

Soňra ol şol ýerde Rebbe sežde etdi.

2-nji bap

Hanna Hudaýa alkys aýdýar

¹ Onsoň Hanna Hudaýa dileg etdi:

«Reb kalbymy şatlyga besledi,
Reb bilime kuwwat berdi.

Seniň halas edeniniň üçin, men şadyýan!
Duşmanlarymyň üstünden gülyän.

² Reb mukaddesdir, Oňa taý bolmaz,
Ondan gaýry Hudaý bolmaz,
Biziň Hudaýymyz deý Gaýa bolmaz.

³ Buýsançdan doly sözlerden el göter.
Ulumsylyk bilen gep urma,

Çünki ähli iş Rebbe aýandyr.
Hemmesine kazylyk edýän Soldur.

⁴ Güýçlüleriň ýaýy döwüldi,
Ejizlere kuwwat geldi.

⁵ Doklar bir döwüm çörek üçin günlükçi boldular,
Açlar bolsa doýdular.

Önelgesiz aýal ýedi çaga dogurdy,
Köp çagalý aýal perzentsiz galdy.

⁶ Öldürýänem Rebdur,
Direldýänem Rebdur.

Ölüler dünýäsine inderýänem,
Çykarýanam Rebdur.

⁷ Gedaý goýýanam, baýadýanam Rebdur,
Peseldýänem, beýgeldýänem Rebdur.

⁸ Reb garyby aýak astyndan göterýär,
Mätäji serdarlaryň hataryna goşýar,

Zibilhanadan çykaryp,
Reb olary hezzet tagtynda oturdýar,

Çünki Yeriň sütünleri Rebbiňkidir,
Dünýäni şolaryň üstünde bina eden Oldur.

¹ **Nazyr** – Bu özüni Hudaýa bagyşlan adamlaryň saçyna päki degirmezlik nişanydyr. Sözlüğe seret.

² **Şamuwel** – ýewreýçe bu at Onuň ady Hudaý diýmegi aňladýar. Şeýle hem bu ýewreýçe soramak işligi bilen baglanyşykly.

³ **Seniň wadaňy** – Bu sözler käbir gadymy golýazmalardan alnan, ýöne başga golýazmalarda Öz wadasyny.

⁴ **Üçýaşar öküzü** – Bu sözler käbir gadymy golýazmalardan alnan, ýöne başga golýazmalarda üç öküz.

⁹Wepadarlaryny Öz penasynda saklar Ol.
Emma betniýetleri zulmatda ýitirim eder.
Çünki adam öz güýji bilen mäkäm däl.
¹⁰Parçalanjakdyr Rebbiň garşysyna çykanlar.
Olaryň garşysyna Gökde Ol nagra dartar.
Zeminiň çar künjünde Reb höküm eder.
Ol Öz patyşasyna güýç-kuwwat berer,
Öz seçip saýlan patyşasyna ýeňiş getirer».

¹¹Soňra Elkana öýüne – Rama dolandy. Şamuwel bolsa Rebbe gulluk etmek üçin, Eliý ruhanynyň ýanynda galdy.

Eliýiň ýaramaz ogullary

¹²Eliýiň ogullary ýaramazdylar. Olar Rebbi sylamaýardylar.
¹³Ruhanlylar halk bilen şeýle daraşyrdylar: islendik biri gurbanlyk berende, et gaýnap durka, ruhanynyň hyzmatkäri eline üç dişli çañal alyp gelder-de, ¹⁴ony gazan bolsa gazana, piti bolsa pitä, taba bolsa taba, okara bolsa okara sokardy-da, çañala ilenini alyp, ruhana bererdi. Sadaka bermek üçin Şilo gelýän ysraýyllaryň ählisi bilen olar şeýle daraşyrdylar. ¹⁵Üstesine-de, heniz ýagy ýanmanka, ruhanynyň hyzmatkäri sadaka berýäniň ýanyna baryp, oňa: «Ruhana gowurmalyk et ber. Ol seniň bişen etiňi näme etsin, oňa çig et gerek» diýerdi. ¹⁶Eger kimdir biri: «Etiň ýagy ýanýança sabyr et, soň geregiň et bolsun» diýäýse, onda ol oňa: «Ýok, eti häzir ber, ýogsam zor bilen alaryn» diýerdi. ¹⁷Şunlukda, Rebbiň huzurynda bularyň günäsi juda agyrdy. Sebäbi olar Rebbe niýetlenen sadakany hormatlamaýardylar, ony äsgermezlik edýärdiler.

¹⁸Şamuwel Rebbiň huzurynda hyzmat edýärdi. Ol zygyr matadan tikilen efot⁵ geýip gezyrdi. ¹⁹Ejesi onuň özüne laýyk edip don tikip, her ýyl adamsy bilen bile gurbanlyk bermäge gelende, ony Şamuwele bererdi. ²⁰Gaýtjak bolanlarynda: «Rebbiň hyzmatyna bagyş eden oguluň öwezini dolar ýaly, goý, Reb saňa şu aýaldan ýene zürýatlar bersin» diýip, Eliý Elkana hem-de onuň aýalyna ak pata bererdi. Soňra olar öýlerine dolanardylar. ²¹Hawa, Hannany Reb ýene-de ýalkady: Hannanyň üç ogly, iki gyzy boldy. Şamuwel bolsa Rebbiň huzurynda ösüp ulalýardy.

²²Eliý juda garrapdy. Öz ogullarynyň ysraýyllar bilen nähili daraşyandyklaryny, olaryň Rebbe ýüz tutulýan çadyryň gapysynda hyzmat edýän aýallar bilen ýatýandyklaryny ol eşitdi. ²³Ol ogullaryna şeýle diýdi: «Bu näme etdigiňiz boldy? Tutuş halk siziň ýaramaz işleriňiz hakynda gürrüň edýär. ²⁴Beýtmäňiz bolanok, ogullarym! Rebbiň halkyndan meniň eşidýän habarym gowy däl. ²⁵Eger adam adamyň garşysyna günä etse, Hudaý olara aralykçy bolar. Emma adam Rebbiň garşysyna günä etse, onda ony kim gorar?» Barybir öz kakasynyň sözüne Eliýiň ogullary gulak asmadylar, çünki Reb olary öldürmegi ýüregine düwüpdü. ²⁶Yaşajyk Şamuwel bolsa Rebbiň we adamlaryň söýgüsini gazanyp, ýaş babatda-da, pähim-paýhas babatda-da gününü sanap ösýärdi.

Eliýiň maşgalasyna garşy pygamberlik

²⁷Bir gün bir pygamber Eliýä şeýle habar getirdi: «Hawa, Reb saňa şeýle diýýär: „Ata-babaň Harun we onuň maşgalasy Müsürde fyrownyň gullary bolan wagtlary, Men Haruna Özümiň gudratymy görkezipdim. ²⁸Meniň ruhanym bolup, gurbanlyk sypamyň üstüne çykyp, ýakymly ysly tütetgi ýakyp, Meniň huzurymda efot geýer ýaly, Ysraýylyň ähli tیرهleriniň içinden Men ony saýladym. Ysraýyllar tarapyndan berlen ýakma gurbanlyklaryndan paý almaga diňe seniň ataňyň nesline rugsat berdim. ²⁹Indi näme üçin siz Meniň buýran gurbanlyklaryma we sadakalaryma göz dikýärsiňiz? Näme üçin sen, Eliý, halkym Ysraýylyň sadakalarynyň iň saýlama yerleri bilen özüňizi semretjek bolup, öz ogullaryňy Menden artyk hormatlaýarsyň?» ³⁰Şonuň üçin hem Ysraýyl Hudaýy Reb şuny jar edýär: „Seniň öz nesliň-de, ata-babaňyň nesli-de hemişelik Meniň huzurymda gezer diýip, Men öň söz beripdim. Emma indi Men şeýle diýýärin: gaýtmysym bolsun, çünki Men Özümi sylany sylaryn, äsgermezlik edeni bolsa ryswa ederin. ³¹Şunlukda, siziň we siziň ata-babalaryňyzyň ganatyny gyrjak günlerim uzakda däl – sizden dogulanlaryň hiç birine uzak ömür miýesser etmez. ³²Ysraýyla ediljek ýagşylyklara görpçilik bilen seredersiňiz. Siziň nesliňiz hiç wagt uzak ömür sürmez. ³³Araňyzda gurbanlyk sypamdan mahrum edilmedik diňe bir adamy diri galdyryryn; ol

hem sizi aglamakdan gözleriňizi kör, bagryňyzy gan eder. Tutuş erkek nesliňiz juwanlykda öler. ³⁴Seniň iki ogluň Hopny bilen Pinehasyň başyna düşjek iş – olaryň ikisiniň-de bir günde ölmegi saňa bir alamat bolar. ³⁵Men Özüme göwnümden turjak we pisindim oturjak işleri etjek wepadar bir ruhanly saýlaryn. Men onuň neslini ebedileşdirerin, ol ömürbaky Meniň seçip saýlan patyşamyň huzurynda gezer. ³⁶Hawa, seniň aman galanlaryň: 'Bir döwüm çörek taparym ýaly, maňa Öz ruhanlylaryňyň arasyndan iş ber' diýip, gara saý ýa-da bir döwüm çörek üçin dyza çöküp, oňa ýalbarlar!».

3-nji bap

Reb Şamuwele görünýär

¹Ýetginjek Şamuwel Eliýiň ýanynda Rebbiň huzurynda hyzmat edýärdi. Ol günler Rebbiň sözi seýrek gelderdi, Rebden gelýän yllamlar azdy. ²Şeýle günleriň birinde çöňneren gözleri bilen oňly saýgarmaýan Eliý öz düşeginde ýatyrdy. ³Şamuwel hem Hudaýyň sandygyňyň saklanýan ýeri bolan Rebbiň ybadathanasynda ýatyrdy. Hudaýyň çyrasy heniz sönmändi. ⁴⁻⁵Birden Reb: «Şamuwel! Şamuwel!» diýip, ony çagyrdy. Şamuwel: «Men bärde» diýip seslendi-de, Eliýiň ýanyna ylgady. Ol baryp: «Ine, men geldim» diýdi. Emma Eliý oňa: «Men seni çagyramok ahyrin, bar, ýatyber» diýdi. Şamuwel gidip ýatdy.

⁶Reb: «Şamuwel!» diýip, ony ýene çagyrdy. Şamuwel ýene turdy-da, Eliýiň ýanyna baryp, oňa: «Ine, men geldim» diýdi. Emma Eliý oňa ýene: «Men seni çagyramok ahyrin, oglum, bar, ýatyber» diýdi. ⁷Şamuwel heniz Rebbi ýakyndan tanamaýardy, Rebbiň sözi Şamuwele entek aýan bolmandy.

⁸Reb Şamuweli üçünji gezek çagyrdy. Ol ýene-de turdy-da, Eliýiň ýanyna baryp, oňa: «Ine, men geldim» diýdi. Şondan soň oglany Rebbiň çagyryandygyna Eliý düşündi. ⁹Soňa görä Eliý Şamuwele: «Bar, ýatyber. Eger Ol seni ýene çagyraýsa, Oňa: „Ýa Reb, aýdyber, guluň diňleýär“ diýip jogap berersiň» diýdi. Şamuwel ýene-de baryp, öz ýerinde ýatdy.

¹⁰Reb gelip, ol ýerde durdy we: «Şamuwel! Şamuwel!» diýip, ýene öňküleri ýaly ony çagyrdy. Şamuwel: «Aýdyber, guluň diňleýär» diýip jogap berdi. ¹¹Reb Şamuwele şeýle diýdi: «Hawa, Ysraýylda eşideniň inini titretjek bir iş ederin. ¹²Eliýiň nesline garşy aýdanlarymyň ählisini şol gün berjaý ederin. ¹³Onuň neslini ebedilik jezalandyryjakdygymy Men oňa aýdypdym. Çünki ol ogullarynyň Maňa dil ýetirendiklerini bilip hem, olary bu işden saklamady. ¹⁴Soňa görä Eliýiň maşgalasynyň günäsi gurbanlyk bilen-de, sadaka bilen-de hiç wagt ýuwulmaz diýip, Men onuň nesline garşy ant içdim».

¹⁵Şamuwel daň atýança ýatdy. Soňra turup, Rebbiň öýüniň gapylaryny açdy. Şamuwel bu alamaty Eliýä duýdurmakdan gorkýardy. ¹⁶Emma Eliý: «Şamuwel, oglum» diýip, ony ýanyna çagyrdy. Şamuwel: «Ine, men geldim» diýip jogap berdi. ¹⁷Eliý Şamuwele: «Ol saňa näme diýdi? Menden ýaşyrma. Onuň aýdanlarynyň ýekejesini menden gizläýseň, goý, Hudaý saňa-da şony, hatda ondan-da beterini görkezsin» diýdi. ¹⁸Şondan soň Şamuwel hiç zady gizlemän, hemmesini bolşy ýaly Eliýä gürrüň berdi. Eliý: «Ol Rebdir, goý, Ol Öz halanyňy etsin» diýdi.

¹⁹Şamuwel ulalýardy. Onuň aýdanlarynyň ählisi hakykat ýüzünde berjaý bolýardy, çünki Reb onuň bilendi. ²⁰Şamuweliň Rebbiň ynamdar pygamberidigini Dandan Beýerşeba çenli bütün Ysraýyl bildi. ²¹Şiloda Reb sözi arkaly Özünü Şamuwele aýan edenden soň, Ol ýene-de şol ýerde görünmegini dowam etdirdi.

4-nji bap

¹Şamuweliň sözi tutuş Ysraýyla yetdi.

Äht sandyggy elden gidýär

Şonda ysraýyllar piliştilere garşy baş göterdiler. Ysraýyllar Ebenezerde, piliştiler bolsa Apekde düşelge gurdular. ²Piliştiler ysraýyllaryň garşysyna söweşmek üçin, hatara düzüldiler. Söweş ýaýbaňlanyp, ysraýyllar piliştilerden ýeňildiler. Piliştiler söweş meýdanynda olaryň dört müň çemesi adamyny öldürdiler. ³Goşun düşelgä gaýdyp gelende, Ysraýylyň ýaşululary şeýle diýdiler: «Näme üçin Reb bizi piliştiler bilen söweşde ýeňişe sezewar etdik? Geliň, Rebbiň Äht sandygyny Şilodan şu yere alyp geleliň.

⁵Efot – Ruhanyň üstki geýimi. Sözlüğe seret.

Goý, ol biziň aramynda bolup, bizi duşmanyň elinden halas etsin».
⁴ Olar Şilo birnäçe adam iberip, keruplaryň⁶ ýokarsynda tagt guran Hökmürowan Rebbiň Äht sandygyny getirdiler. Eliýiň ogullary Hopny bilen Pinehas hem Hudaýyň Äht sandygynyň ýanyndadylar.
⁵ Rebbiň Äht sandygy düşelgä getirilende, ähli ysraýyllar şeýle bir gygyryşdylar welin, olaryň gykylygyndan ýaňa hatda ýer sarsdy.
^{6–7} Piliştli bu gykylygy eşidip: «Yewreýleriň düşelgesindäki bu gykylyk nämäniň alamatyka?» diýişip geňirgenişdiler. Ysraýyllaryň düşelgesine Rebbiň sandygynyň getirilendigini bilenlerinde bolsa, olar gorkup, şeýle diýdiler: «Olaryň düşelgesine hudaýlar gelipdir. Dat biziň günümize! Bu kuwwatly hudaýlaryň elinden kim bizi halas edip biler? Her hili bela-beterler bilen bular çölde müsürililere göz görkezzen hudaýlar ahryryn. ⁹ Eý piliştli, yewreýleriň öz gapyňyzda gul boluşlary ýaly, siziň hem olaryň gapysynda gul bolasyňyz gelmeýän bolsa, gaýrata galyň, mert boluň! Olar bilen mert durup söweşiň!»
¹⁰ Şondan soň piliştlier hüjüme geçdiler. Ysraýyllar ýeňlip, dyr-pytrak bolup, öýli-öýüne gaçdylar. Uly gyrgynçylyk boldy, ysraýyllaryň otuz müň pyýada esgerini öldürdiler. ¹¹ Hudaýyň sandygy elden gitdi, Eliýiň ogullary Hopny bilen Pinehas hem öldürildi. ¹² Benýaminlerden biri gaçyp, söweş meýdanyndan çykdy we şol günüň özünde Şilo geldi. Ol ýakasyny çäkläp, başyndan gum sowrupdy. ¹³ Ol gelende, Eliý ýoluň ugrundaky kürsüsünde gözlerini zordan ýola dikip otyrady, çünki Hudaýyň sandygynyň alnyp gidilmegi onuň ýüregini elendirýärdi. Ýaňky adam gala girip, bolan wakany habar berende, tutuş gala eñredi. ¹⁴ Eliý bu zenzeläni eşidip: «Bu galmağal nämekä?» diýdi. Ol adam gyssanmaç gelip, Eliýi habardar etdi. ¹⁵ (Şol waqt Eliý togsan sekiz ýaşyndady, onuň çöňňelen gözleri oňly saýgarmayardy). ¹⁶ Ýaňky adam Eliýä: «Men söweş meýdanyndan gelýärim. Men ol ýerden şu gün gaçyp gaýtdym» diýdi. «Näme boldy, oglum?» diýip, Eliý ondan sorady. ¹⁷ «Ysraýyl piliştlierden gaçdy, halk gyryldy, ogullaryň Hopny bilen Pinehas duşman elinden öldi, Hudaýyň sandygy elden gitdi» diýip, habar getiren adam jogap berdi. ¹⁸ Hudaýyň sandygy agzalan bada, Eliý oturan kürsüsinden çiş arkanlygyna derweze tarapa agyp gaýtdy. Ol garry hem agyr göwre bolansoň, boýny omrulyp jan berdi. Ol Ysraýyla kyrk ýyllap serdarlyk etdi. ¹⁹ Onuň gelni – Pinehasyň aýaly ayy-güni ýetik göwrelidi. Hudaýyň sandygynyň elden gidendigi, gaýynatasdyr adamsynyň-da ölendigi baradaky habary eşidende, ol göwresindäki çagany dogurdy, emma ol burgy agyrsynda döz gelip bilmedi. ²⁰ Ol demini sanap ýatyrka, ýanyndaky aýallar oňa: «Gorkma, ogluň boldy» diýdiler. Emma ol bulara ne üns berdi, ne-de jogap. ²¹ Hudaýyň sandygy elden gidensoň, gaýynatasdyr adamsy-da ölensoň, «Ysraýyldan şöhrat gitdi» diýip, ol oglunyň adyna Ikabot⁷ dakdy. ²² Ol: «Ysraýyldan şöhrat gitdi, çünki Hudaýyň sandygy elden gitdi» diýdi.

5-nji bap

Äht sandygy piliştlieriň elinde

¹ Hudaýyň sandygyny ele salanlaryndan soň, piliştlier ony Ebenezerden Aşdota getirdiler. ² Soňra piliştlier Hudaýyň sandygyny Dagon buthanasyna salyp, ony Dagon butunyň ýanynda goýdular. ³ Aşdotlylar ertesi irden turup görseler, Dagon buty Rebbiň sandygynyň önünde ýüzin düşüp ýatan eken. Olar buty galdyryp, ýene öz yerinde oturdylar. ⁴ Olar ertesi irden turup görseler, Dagon buty ýene Rebbiň sandygynyň önünde ýüzin düşüp ýatan eken. Bu sapa Dagonyň kellesi hem-de iki eli döwölüp, bosagada ýatyrady, onuň diňe göwresi abat galyppy. ⁵ (Dagon ruhanylarynyň hem-de Dagonyň Aşdotdaky buthanasyna gelyänleriň häli-häzire çenli-de buthananyň bosagasyny basmazlyklary şondan galdy.)
⁶ Reb aşdotlylary we Aşdotyň çäklerinde ýaşayan halky agyr jezalandyrdy, olary gorkuzdy; endamlaryna çykuw çykaryp, olary howsala saldy we başlaryndan aýylganç külpet inderdi. ⁷ Aşdotlylar bolan wakany görüp: «Ysraýyl Hudaýyň sandygyny bu yerde mundan artyk saklamalyň, çünki Ol bize-de, hudaýymyz Dagona-da juda ýowuzlyk bilen göz görkezýär» diýdiler. ⁸ Şeýlelikde, olar çaparlar gönderip, ähli piliştli hanlary ýygnadylar we: «Ysraýyl Hudaýyň sandygyny näme etsekkäk?!» diýip, olara sala saldylar. Olar: «Sandyk Gat galasyna äkidilsin» diýdiler. Şeýdip,

olar Ysraýyl Hudaýyň sandygyny Gat galasyna getirdiler. ⁹ Emma olar ony bu ýere getirenlerinden soň, Reb bu gala hem göz görkezdi, galany aýylganç howsala gaplap aldy. Galanyň ilatynyň uludan-kiçä ählisiniň endamyna çykuw çykaryp, Reb olary ýowuzlyk bilen jezalandyrdy. ¹⁰ Şondan soň olar Ysraýyl Hudaýyň sandygyny Ekrona iberdiler. Emma Hudaýyň sandygy Ekrona getirilende, bu yeriň halky: «Ysraýyl Hudaýyň sandygyny özümizi-de, halkymyzy-da gyrgyna bermek üçin getirdiler-eý!» diýip bagyryşdylar. ¹¹ Şol sebäpden, olar çaparlar gönderip, ähli piliştli hanlary ýygnadylar we: «Ysraýyl Hudaýyň sandygyny bu ýerden çykaryp, öz ýerine ibereliň, goý, ol bizi hem, halkymyzy hem heläk etmesin» diýdiler. Sebäbi tutuş galany aýylganç howsala gaplap alypdy. Reb olary juda agyr jezalandyrdy. ¹² Aman galanlara çykuw çykdy. Galanyň ilatynyň ahy-nalasy asmana göterildi.

6-njy bap

Äht sandygy gaýdyp gelýär

¹ Rebbiň sandygy ýedi aýlap piliştlieriň ýurdunda boldy. ² Şondan soň piliştlier ruhanylardyr palçylary çagyryp, olara: «Rebbiň sandygyny näme etsekkäk? Ony öz mekanyna nähili gaýtarmalydygyny bize aýdyň» diýdiler. ³ Olar: «Eger siz Ysraýyl Hudaýyň sandygyny yzyna gaýtarmakçy bolsaňyz, onda ony boş goýbermäň, Hudaýa ýazyk gurbanlygyny beriň. Şonda siz beladan gutulasyňyz we Onuň näme sebäpden özüňizi yzyna üzmän jezalandyrandygyna göz ýetirersiňiz» diýdiler. ⁴ Piliştlier: «Biz Oňa nädip ýazyk gurbanlygyny bermeli?» diýip, olardan soradylar. Olar şeýle jogap berdiler: «Piliştli hanlaryň sanyna görä baş sany çykuwyň, baş sany-da syçanyň altyndan şekilini ýasaň. Çünki bu bela siziň özüňize-de, hanlaryňyza-da deň derejede degişlidir. ⁵ Şoňa görä endamyňyza çykan çykuwlaryň hem-de ýurduňyza gyrgynçylyk getiren syçanlaryň altyndan şekillerini ýasap, Ysraýyl Hudaýyň şöhratlandyryň; şeýtseňiz, belki, Hudaý sizden, siziň hudaýlaryňyzdan we ýurduňyzdan el çeker. ⁶ Näme üçin siz müsürilileriň we fyrownyň ediji ýaly doň ýüreklik edýärsiňiz? Tä ysraýyllara Müsürden çykmaga ygtyýar berýänçäler, olaryň nähili aňkasyny aşyrandygyny ýadyňyzdan çykarmaň. ⁷ Indi täze araba hem-de heniz boýuntyryk salynmadyk iki sany saglyk sygyr tapyň-da, olary araba goşuň. Sygyrlaryň gölelerini bolsa, olaryň ýanyndan aýryp, dölede saklaň. ⁸ Rebbiň sandygyny şol arabada ýerleşdiriň; ýazyk gurbanlygy hökmünde Rebbe iberýän altyn şekilleriňizi hem guta salyp, onuň gapdalynda goýuň. Soňra ony ýola salyň, goý, ol öz ugruna gitsin. ⁹ Yöne oňa gözegçilik ediň. Eger ol öz mekanyna barýan ýol bilen – Beýtsemeşiň ýoly bilen gitse, onda bu aýylganç betbagtçylygy biziň başymyza Rebbiň saldygydyr, emma ol şol ýoldan gitmese, onda bu işde Onuň eliniň ýoklugydyr, munuň tötänlik boldugydyr».

¹⁰ Adamlar aýdylşy ýaly etdiler: iki sany saglyk sygyr tapyň, olary araba goşdular. Olaryň gölelerini bolsa, dölä gapap goýdular. ¹¹ Rebbiň sandygyny hem-de altyndan ýasalan syçandy çykuw şekilleri salnan gutyny piliştlier araba ýüklediler. ¹² Sygyrlar saga-sola sowuljak bolman, göni Beýtsemeşe barýan uly ýol bilen molaşyp gitdiler. Tä Beýtsemeşiň araçägine çenli piliştli hanlar olaryň yzundan galmadylar. ¹³ Şol waqt beýtsemeşlier jülgede bugdaý orup ýördüler. Rebbiň sandygyna gözleri düşende, olar begendiler. ¹⁴ Beýtsemeşli Ýeşuwanyň ekin meýdanyndaky ullakan daşyň ýanynda araba togtady. Olar arabanyň agaçlaryny döwüşdirip, odun etdiler-de, sygyrlary soýup, Rebbe ýakma gurbanlyk berdiler. ¹⁵ Lewiler Rebbiň sandygyny hem-de onuň ýanyndaky altyn şekiller salnan gutyny arabadan düşürüp, şol ullakan daşyň üstünde goýdular. Şol gün beýtsemeşlier Rebbe ýakma we beýleki gurbanlyklary berdiler. ¹⁶ Piliştlieriň baş hany bu wakany gözi bilen gördi. Olar şol gün Ekrona dolanyp geldiler. ¹⁷ Piliştlieriň Rebbe ýazyk gurbanlygy hökmünde iberen altyndan ýasalan çykuw şekilleriniň biri Aşdot üçin, biri Gaza üçin, biri Aşkelon üçin, biri Gat üçin, ýene biri bolsa Ekron galalary üçindir. ¹⁸ Altyndan ýasalan syçan şekilleri bolsa piliştlieriň baş hany tarapyndan dolandyrylýan berk galalaryň we olaryň diwarsyz obalarynyň sanyna görä iberildi. Üstünde Rebbiň sandygy goýlan ullakan daş Beýtsemeşli Ýeşuwanyň ekin meýdanynda şu güne çenli dur.

⁶ Kerup – perişdeleriň bir görnüşi. Sözlüğe seret.

⁷ Ikabot – yewreýçe bu at şöhrat gitdi diýmegi aňladýar.

¹⁹ Äht sandygynyň içine seredendikleri üçin, Reb beýtsemeşlileri öldürdi. Halkyň içinden Ol ýetmiş adamy⁸ öldürdi. Halk matam tutdy, çünki halky Reb gyrpdy.

²⁰ Beýtsemeşliler: «Rebbiň, ýagny bu mukaddes Hudaýyň öňünde durup biljek barmy näme?! Ol bizden el çeker ýaly, biz sandygy kime ýollasakkak?» diýişdiler. ²¹ Soňra: «Piliştiler Rebbiň sandygyny yzyna iberipdirler. Geliň-de, ony alyp gidiň» diýen habar bilen olar Kirýatýegaryma çapar gönderdiler.

7-nji bap

¹ Şondan soň Kirýatýegarymylar gelip, Rebbiň sandygyny alyp gtdiler. Olar ony depäniň üstünde ýaşayan Abynadabyň öýüne getirdiler we Kirýatýegarymyň ýaşululary Rebbiň sandygyna gözegçilik etmäge onuň ogly Elgazary belläp, ony mesh etdiler⁹.

Şamuwel Ysraýyla serdarlyk edýär

² Sandyk uzak wagtlaý – ýigrimi ýyla golaý Kirýatýegarymda galdy. Şol arada tutuş ysraýyl halky Rebbe nalyş etdi. ³ Ahry bir gün Şamuwel tutuş Ysraýyl nesline ýüzlenip, şeýle diýdi: «Eger siz bütin kalbyňyz bilen Rebbe dolanmakçy bolsaňyz, onda Aştoret we beýleki keseki hudaýlaryňyzdan geçiň, özüňizi Rebbe bütinleý bagyş ediň we diňe Oňa gulluk ediň. Şeýtseňiz, Ol sizi piliştileriň elinden halas eder». ⁴ Şondan soň ysraýyllar Bagal we Aştoret butlaryny terk edip, diňe Rebbe gulluk etdiler.

⁵ Şamuwel olara: «Hemmäňiz Mispada ýygnaşyň, men ol ýerde siz üçin Rebbe dileg etjek» diýdi. ⁶ Olar Mispada ýygnaşydylar. Olar guýudan suw çekip, ony Rebbiň huzurynda ýere döküp: «Biz Rebbiň öňünde günä gazandyk» diýip, şol gün agyz bekleddiler. Şeýdip, Şamuwel Mispada ysraýyllara serdar boldy.

⁷ Ysraýyllaryň Mispada toplanyşandygyny eşiden piliştili hanlar olara garsy baş göterdiler. Ysraýyllar muny eşidip, howsala düşdüler. ⁸ Olar Şamuwele: «Hudaýymyz Rebbe biz üçin dileg etmäni goýma, Ol bizi piliştileriň elinden halas etsin» diýip ýüzlendiler. ⁹ Şamuwel heniz otugmadyk bir guzyny Rebbe başbütin ýakma gurbanlyk berdi. Soň ol Ysraýyl üçin Rebbe perýat etdi; Reb oňa seslendi. ¹⁰ Şamuweliň Rebbe ýakma gurbanlyk berýän wagty, ysraýyllaryň üstüne çozmak üçin, piliştiler olaryň alkymyna geldiler. Emma Reb ol gün güňleş ses edip, piliştileri aljyraňnylyga saldy; olar ysraýyllardan ýeňlip gaçdylar.

¹¹ Ysraýyllar Mispadan çykyp, piliştileri Beýtkaryň etegine çenli kowalap, olary gyrdylar. ¹² Şamuwel bir daşy alyp, ony Mispada bilen Şeniň arasynda dikeldip goýdy we «Reb bize şu güne çenli ýardam etdi» diýip, ol şol ýeri Ebenezer¹ diýip atlandyrdy.

¹³ Şeýlelikde, piliştiler boýun egdirildi we şondan soň gaýdyp olar ysraýyl topragyna aýak sekmediler. Tä Şamuwel dünýäden ötyänçä, Rebbiň goly piliştileriň garsysyna boldy. ¹⁴ Piliştiler ysraýyllardan basyp alan galalaryny – Ekrondan Gata çenli aralykdaky galalaryň ählisini yzyna gaýtaryp berdiler. Ysraýyllar öz topragyny piliştilerden azat etdiler. Ysraýyl bilen amorlaryň arasynda asuda durmuş berkarar boldy.

¹⁵ Şamuwel ömri ötyänçä, Ysraýyla serdar boldy. ¹⁶ Ol ýylyň ýylyna Beýtele, Gilgala, Mispa aýlanyp, şol ýerlerde Ysraýyly dolandyrdy. ¹⁷ Ol soňra özüniň Ramadaky öýüne gaýdyp, şol ýerden hem Ysraýyla serdarlyk etdi. Ol Ramada Rebbe gurbanlyk sypasyny gurdy.

8-nji bap

Halk patyşa isleýär

¹ Şamuwel garrap, ýaşı bir çene baran soň, öz ogullaryny Ysraýyla serdar goýdy. ² Onuň uly oglunyň ady Ýowel, kiçisiniň ady bolsa Abyýady. Olar Beýerşebanyň serdarydylar. ³ Şamuweliň ogullary öz kakasynyň ýolundan gitmediler; gaýtam, diňe baýamagyň gamyny iydiler, para aldylar, adalatdan ýüz döndürdiler.

⁴⁻⁵ Ysraýylyň ähli ýaşululary ýygnaşydylar we Ramada oturýan Şamuweliň ýanyna baryp: «Indi seniň-ä ýaşyň bir çene bardy, ogullaryň bolsa seniň zyyňy tutmadylar. Şoňa görä, beýleki halklarda bolşy deý, üstümizden hökümdarlyk eder ýaly, bize-de bir patyşa belle» diýip, oňa ýüz tutdular.

⁶ Ysraýyl ýaşulularynyň: «Bize hökümdarlyk eder ýaly patyşa belle» diýen sözi Şamuwele ýaramady. Şamuwel Rebbe dileg etdi. ⁷ Reb Şamuwele şeýle seslendi: «Halkyň sözüni soňuna çenli diňle. Çünki olar seni däl-de, Meniň özlerniň patyşasy bolmagyny inkär etdiler. ⁸ Özlerini Müsürden alyp çykan günümden bäri olar Menden ýüz öwrüp, keseki hudaýlara ybadat edip gelyärler. Indi olar sen babatda hem şeýle etmegiň kül-külüne düşüpdiler. ⁹ Sen indi olara gulak as, ýöne öz üstlerinden höküm sürjek patyşanyň ýöretjek düzgünlerinden olary mazaly habardar et».

¹⁰ Şamuwel Rebbiň sözlerini özünden patyşa talap edenleriň dykgatyna ýetirdi. ¹¹ Ol bulara şeýle diýdi: «Siziň üstüňizden höküm sürjek patyşanyň ýöretjek düzgünleri şeýle bolar: ol ogullaryňyzy alyp, söweş arabalary we atlylary bilen gulluk etmäge mejbur eder, olardan bir bölegi şanyň söweş arabalarynyň öňünde ylgarlar. ¹² Ol özi üçin müňbaşylar we ellibaşylar bellär. Kimsine öz ýerlerini agdardar, hasylyny ýygnaýar, kimsine bolsa, uruş enjamlaryny we öz söweş arabalarynyň şaýlaryny ýasadar. ¹³ Gyzlaryňyzy alyp, atyr ýasadar, aşpez eder, çörek bişirder. ¹⁴ Şa siziň iň saýlama ýerleriňizi, üzümçilikleriňizi, zeýtun baglaryňyzy eliňizden alyp, öz hyzmatkärlerine berer. ¹⁵ Öz goşunbaşylarydyr hyzmatkärlerine bermek üçin, galla hem-de üzüm hasylyňyzyň ondan bir bölegini eliňizden alar. ¹⁶ Ol sizi gul-gyrnaksyz goýar, iň saýlama mal-garalaryňyzy² we eşekleriňizi alyp, olary öz hajatlary üçin ulanar. ¹⁷ Dowarlaryňyzyň-da ondan birini alar, özüňiz bolsa onuň guluna öwürüersiňiz. ¹⁸ Şonda siz öz saýlap-seçen patyşanyň elinden dady-perýat edersiňiz. Emma ol gün Reb siziň dadyňyza yetişmez».

¹⁹ Barybir halk Şamuweliň sözüne gulak asmady. Olar: «Ýok! Bizde patyşa bolsun! ²⁰ Şeýdip, biz hem beýleki halklara meňzäris. Biziň üstümizden patyşamyz hökmürowanlyk eder, öňümize düşer, uruşlarymyzda bize baş bolar» diýdiler. ²¹ Şamuwel halkyň ähli aýdanyňy diňledi we eşidenlerini Rebbiň dykgatyna ýetirdi. ²² Reb Şamuwele: «Diýenlerini et-de, olara bir patyşa belle» diýdi. Şamuwel ysraýyllara: «Baryň, her kim öz galasyna gaýtсын» diýdi.

9-njy bap

Şawul Şamuwele duşýar

¹ Benýamin tiresinden Kiş atly bir baý adam bardy. Ol Abyýeliň ogly, Seroryň agtygy, Bekoradyň çowlugy, Apyýanyň ýuwlugydy. ² Onuň Şawul atly ýaş hem görmegeý bir ogly bardy. Ysraýylda boý-syrat babatda oňa taý ýokdy; beýlekiler onuň egnindeni. ³ Bir gün Şawulyň kakasy Kiş öz urkaçy eşeklerini ýitirdi. Ol Şawula: «Hyzmatkärlerden birini ýanyňa al-da, eşekleriň gözlegine çyk» diýdi. ⁴ Olar Efraýym daglygynyň we Şalyşa topragynyň içinden geçdiler, ýöne olar eşekleri tapmadylar. Soňra olar Şagalym topragynyň içinden geçdiler, ýöne ol ýerden hem eşekler tapylmady. Onsoň olar benýamin topragynyň içinden geçdiler, ýöne eşeklerden derek tapyp bilmediler. ⁵ Olar Sup topragyna ýetenlerinde, Şawul ýanyndaky hyzmatkärine: «Yzmyza gaýdaly, ýogsam, kakam eşeklere derek bizi gaýgy edip başlar» diýdi. ⁶ Hyzmatkär oňa şeýle jogap berdi: «Ine, şu galada sylag-hormatly bir Hudaýyň adamy bar. Onuň aýdany hemişe dogry bolup çykýar. Ýör, şonuň ýanyna gideli. Belki, ol bize gitmeli ýolumyzy salgy berer». ⁷ Şawul hyzmatkärine: «Eger gitsek, oňa näme äkideris? Torbalarymyzdaky çöreklerem-ä tükendi. Hudaýyň adamyna äkider ýaly bizde hiç hili sowgat ýok ahryny. Hany, bizde näme bar?» diýdi. ⁸ Hyzmatkär Şawula ýene: «Ynha, mende bir kiçi kümüş teňňe bar. Men ony Hudaýyň adamyna bererin, ol bize ýol görkez» diýdi. ⁹ (Öňler Ysraýylda Hudaýdan sorap görmäge gidenlerinde, «Ýör, görgüriň ýanyna gideli» diýer ekenler, çünki häzirki pygambere öňler görgür diýipdirler). ¹⁰ Şawul hyzmatkäre: «Gowy pikir, bolýar, ýör gideli» diýdi. Şeýdip, olar Hudaýyň adamynyň ýaşayan galasyna gtdiler. ¹¹ Ýokarlygyna gala çykyp barýarkalar, olaryň öňünden suwa barýan gelin-gyzlar çykdy. Ol ikisi bulardan: «Görgür şu ýerdemi?» diýip soradylar. ¹² Olar şeýle jogap berdiler: «Hawa, hanha, öňüňizden barýar. Eglenmäň. Onuň gala gelip durşy, çünki sežde edilýän ýerde halk şu gün gurbanlyk berýär. ¹³ Nahar iýmek üçin, sežde edilýän ýere çykmanka, edil

⁸ **Ýetmiş adamy** – Bu sözler kâbir gadymy golýazmalardan alnan, ýöne başga golýazmalarda ýetmiş adamy, baş müň adamy.

⁹ **Mesh etmek** – Kimdir birini depesinden ýag guýup, patyşalyga ýa-da ýolbaşçylyga bellemek. Sözlüğe seret.

¹ **Ebenezer** – ýewreýçe bu at ýardam daşy diýmegi aňladýar.

² **Mal-garalaryňyzy** – Bu söz kâbir gadymy golýazmalardan alnan, ýöne başga golýazmalarda ýaş ýigitleriňizi.

gala giren ýeriňizde siz ony tapyp bilersiňiz. Çünki ol baryp, tä gurbanlyga pata berýänçä, adamlar nahar ýemezler. Ol barandan soň, çagyrylan nahary öňlerine alarlar. Indi haýal etmän ýokary çyksaňyz, siz ony taparsyňyz». ¹⁴ Olar ýokarlygyna gala tarap gtdiler. Gala girip barýarkalar, sežde edilýän ýere çykýan ýol bilen olara tarap Şamuwel ýöräp gelyärdi.

¹⁵ Şawul gelmezinden bir gün öň Reb Şamuwele şeýle diýipdi: ¹⁶ «Ertir şu wagtlar Men seniň ýanyňa benýamin topragyndan bir adam ibererin. Sen ony Meniň halkym Ysraýyla hökümdarlyga ýag çalyp saýlanarsyň. Ol Meniň halkymy piliştileriň elinden halas eder. Halkymyň ejir çekýändigini Men gördüm, çünki olaryň ahy-nalasy Maňa ýetdi». ¹⁷ Şamuwel Şawuly görende, Reb oňa: «Ine, Meniň saňa aýdan adamym şu. Meniň halkyma baştutanlyk etjek şoldur» diýdi. ¹⁸ Şondan soň derwezäniň agzynda Şawul Şamuweliň golaýragyna gelip: «Aýtsaňyzlaň, görgüriň öýi niredikä?» diýip, ondan sorady. ¹⁹ Şamuwel Şawula şeýle jogap berdi: «Görgür mendirin. Öňüme düş, sežde edilýän ýere çykaly, siz bu gün meniň bilen naharlanarsyňyz. Ertir irden men siziň soraglaryňyza jogap bererin we sizi öz ýoluňyza ugradaryn. ²⁰ Üç gün mundan öň ýiten eşekleriňizi bolsa alada etmäň, olar eýýäm tapyldy. Tutuş Ysraýylyň baýlygy seniňki we ataňyň nesilleriniňki dälmi eýsem?!» ²¹ Şawul oňa: «Men Ysraýylyň iň kiçi tiresi bolan benýamin tiresinden ahryryn, meniň maşgalamam tirämizde göze görünýän maşgala däl-ä. Näme üçin sen maňa beýle zatlary aýdýaň?» diýip jogap berdi. ²² Soňra Şamuwel Şawul bilen onuň hyzmatkärini uly bir otaga alyp bardy we ony çagyrylan otuz töweregi adamyň hemmesiniň üstünden töre geçirdi. ²³ Soňra Şamuwel aspeze: «Aýratyn goý diýip buýran paýymy getir» diýdi. ²⁴ Aşpez bir budy üstüniň ýagy bilen bile getirip, Şawulyň öňünde goýdy. Şamuwel Şawula: «Ine, şu paý seniň üçin goýuldy. Al, iýiber, men muny ýörite seniň üçin goýdurdym, bu myhmanlary bolsa seniň bilen bile nahar iýmäge çagyrdym» diýdi. Şeýdip, ol gün Şawul Şamuwel bilen bile naharlandy. ²⁵ Olar sežde edilýän ýerden gala gaýdyp gelenlerinden soň, Şamuwel Şawul bilen üçeğiň üstünde gepleşdi.

Şamuwel Şawuly hökümdarlyga mesh edýär

²⁶ Daň atanda: «Tur, men seni ugradaýyn» diýip, Şamuwel üçeğiň üstünde ýatan Şawula gygyrdy. Şawul turandan soň, ol ikisi bile ýola çykdy. ²⁷ Olar galanyň çetine çykanlarynda, Şamuwel Şawula: «Hyzmatkäriňe aýt, goý, ol öňümizden ýöräbersin. Sen şu ýerde biraz aýak çek, men saňa Hudaýyň sözünü aýtjak» diýdi.

10-nji bap

¹ Soňra Şamuwel ýagly küzäni alyp, ýagy Şawulyň kellesinden guýdy-da, ony ogşap, şeýle diýdi: «Öz saýlan halkyna hökümdar bolmagyň üçin, Reb seni belledi. ² Şu gün meniň ýanymdan gideniňden soň, benýamin topragyndaky Selsada, Raheliň mazarynyň ýanynda saňa iki sany adam duşar. Olar: „Eşekleriňiz tapyldy. Kakaň eşeklerden geçip, 'Ogluma näme bolduka?' diýip, seniň gaýgyňy edip otyr" diýerler. ³ Soňra ol ýerden gidersiň we Tabordaky dub agajynyň ýanyna barsyň. Ol ýerde sen biri üç owlak, beýlekisi üç çörek, ýene biri bolsa bir tulum şerap alyp, Beýtele, Hudaýyň ýanyna barýan üç kişä duşarsyň. ⁴ Olar saňa salam bererler we bir jübüt çörek hödür ederler; çörekleri alarsyň. ⁵ Ondan gidip, Gibgadaky Hudaýyň baýryna barsyň. Ol ýerde piliştileriň bir bölek goşuny bardyr. Gala giren ýeriňde, sežde edilýän ýerden inip gelyän pygamberler toparyna duşarsyň. Olar öňlerinde arfa, deprek, tüýdük we barbat çaldyryp, joşup, pygamberlik edip gelyändirler. ⁶ Şondan soň Rebbiň ruhy seniň kalbyňy eýelär; sen hem olar bilen bile joşup, pygamberlik edersiň we başga adama öwrülersiň. ⁷ Şol alamatlar ýerine ýetende, sen göwnüňe gelenini edip bilersiň, çünki Hudaý saňa ýardyr. ⁸ Indi menden öň aşak, Gilgala in. Ýakma we salamatlyk gurbanlyklaryny bermek üçin, ol ýere men hem barjak. Ýedi gün garaşýandan soň, ýanyňa baryp, näme etmelidigiňi aýdaryn». ⁹ Şawul Şamuweliň ýanyndan gaýtmak üçin yzyna öwrülende, Hudaý onuň kalbyny täzeledi. Bu alamatlaryň hemmesi şol gün ýerine ýetdi. ¹⁰ Gibga galasyna gelenlerinde, olar topar tutup gelyän pygamberlere duşdular. Şonda Hudaýyň ruhy Şawulyň kalbyny eýeledi. Ol pygamberler bilen bile joşup, pygamberlik etmäge başlady. ¹¹ Ony öňden tanaýanlar bu ýagdaýy görüp: «Bu Kişiň ogluna näme bolup ýörkä? Şawul hem pygamberleriň arasyndamy?» diýişdiler. ¹² Ol ýerdäkileriň biri: «Bu pygamberleriň atalary kim bolupdyr-ka?» diýdi. «Şawul hem pygamberleriň arasyndamy?» diýleni şondan

galandyr. ¹³ Şawul joşup, pygamberlik edip bolandan soň, sežde edilýän ýere çykdy. ¹⁴ Şawulyň daýysy: «Nirä bardyňyz?» diýip, ondan we onuň hyzmatkärinden sorady. Şawul: «Eşekleri agtardyk, ýöne olary tapyp bilmänimizden soň, Şamuweliň ýanyna gtdik» diýip jogap berdi. ¹⁵ Şawulyň daýysy: «Ol size näme diýdi?» diýip, ondan sorady. ¹⁶ Şawul daýysyna: «Ol bize eşekleriň tapylandygyny anyk aýtdy» diýdi. Ýöne Şamuweliň patysalyk babatda aýdanlaryny ol daýysyna aýtmady.

Şawul patyşa hökmünde ykrar edilýär

¹⁷ Soňra Şamuwel Mispada ysraýyl halkyny Rebbiň huzuryňa çagyryp, ¹⁸ şeýle diýdi: «Ysraýyl Hudaýy Reb şeýle diýýär: „Men Ysraýyly Müsürden çykardym, ony müsürlileriň we beýleki şalyklaryň penjesinden halas etdim“. ¹⁹ Emma bu günki gün özüňizi zulumdan we jebir-jepadan alyp çykan Hudaýyňyzy siz ret etdiňiz. Siz: „Ýok, bize patyşa belle" diýdiňiz. Indi tireme-tire, urugma-urug Rebbiň huzurynda hatara düzüliň». ²⁰ Soňra Şamuwel ysraýyl tireleriniň ählisini ýeke-ýekeden öňe çykardy. Olardan bije boýunça benýamin tiresi saýlanyp alyndy. ²¹ Soňra Şamuwel benýamin tiresini maşgalama-maşgala öňe çykardy. Olardan Matrynyň maşgalasynyň bijesi çykdy. Olardan Kişiň ogly Şawulyň bijesi çykdy, ýöne olar ony idäp tapyp bilmediler. ²² Olar: «Ol heniz bu ýere gelenokmy?» diýip, Rebden soradylar. Reb: «Ol, ine, ýüküň aňrsynda gizlendi» diýip jogap berdi. ²³ Adamlar ony ol ýerden çykaryp getirdiler. Ol halkyň öňünde durdy; beýlekiler onuň egnindendi. ²⁴ Şamuwel halka: «Rebbiň saýlan adamyny görýäňizmi? Aramyzda şuna taý geljimiz ýokdur!» diýdi. Duranlaryň ählisi: «Ýaşasyn patyşa!» diýip gygyryşdylar. ²⁵ Soňra Şamuwel halka patyşanyň düzgünlerini we kadalaryny düşündirdi. Olary kitaba ýazyp, şol ýerde, Rebbiň huzurynda goýdy. Şondan soň Şamuwel adamlary öýli-öýüne ugratdy. ²⁶ Şawul-da Gibgadaky öz öýüne gtdi; Hudaý tarapyn ýüreklerine mertlik salnan esgerler oňa ýoldaş boldular. ²⁷ Käbir ýaramaz adamlar bolsa: «Şolmy indi bizi gorajak?» diýip, ony pisint etmediler. Olar oňa sowgat-serpaý-da etmediler, ýöne Şawul olara üns bermedi.

11-nji bap

Şawul ammonlary ýeňýär

¹ Ammonlaryň şasy Naşaş aýaga galyp, Gilgatdaky Ýabeş galasyny gabawa saldy. Ýabeşiň halky Naşaş: «Biziň bilen ylalaşyk baglaş, biz saňa gul bolaly» diýdiler. ² Ammonlaryň şasy Naşaş olara: «Men siziň ähliňiziň sag gözüňizi çykaryp, sizi tutuş Ysraýyla wejere etmek şerti bilen ylalaşyk baglaşaryn» diýip jogap berdi. ³ Ýabeşiň ýaşululary oňa: «Bize ýedi gün purýja ber; Ysraýylyň ähli ýerine çaparlar göndereli. Eger ol ýerden bize kömek eder ýaly adam tapylmasa, onda biz siziň ygtyýaryňyzda» diýdiler. ⁴ Çaparlar Şawulyň ýaşayan Gibga galasyna gelip, ýagdaýy halka habar berenlerinde, halk möňňürüp aglady. ⁵ Hut şol mahal Şawul örüden öküzerini alyp gelyärdi. Ol: «Näme boldy? Adamlar nämäniň ýasyny tutýarlar?» diýip sorady. Ýabeşden gelen çaparlaryň getiren habaryny oňa aýtdylar. ⁶ Şawul ol sözleri eşidende, Hudaýyň ruhy güýç bilen onuň kalbyna girdi. Şawulyň gaty gahary geldi. ⁷ Ol iki sany öküzi soýup, olaryň etini dogrady. Soňra «Kimde-kim Şawul bilen Şamuweliň yzyna düşmese, onuň-da öküzeriniň başyna şu öküzleriň günü geljekdir» diýen sözler bilen etleri çaparlar arkaly Ysraýylyň ähli ýerine iberdi. Onsoň halky Rebbiň haýbaty gurşap aldy, olar bir adam ýaly bolup ýygnaýdylar. ⁸ Şawul olary Bezege ýygnaýdy. Ol ýere Ysraýyldan üç ýüz müň adam, Ýahudadan otuz müň adam toplandy. ⁹ Olar Ýabeşden gelen çaparlara: «Ertir Gün asmana galyberende, halas boljakdyklaryny Gilgatdaky Ýabeşiň halkyna aýdyň» diýdiler. Çaparlar gelip, muny olara habar berenlerinde, ýabeşliler begendiler. ¹⁰ Ýabeşliler Naşaş: «Ertir biz size boýun egeris, siz bize islän zadyňyzy edip bilersiňiz» diýip jogap berdiler. ¹¹ Daňyň ümüs-tamsynda Şawul adamlary üç topara bölledi. Daň agaranda olar ammonlaryň düşelgesine aralaşdylar we gün günortan bolýança, olary ýer bilen ýegsan etdiler. Diri galanlar dyr-pytrak bolup gaçdylar. ¹² Soňra adamlar Şamuwele: «„Şawulmy indi bize patyşa boljak" diýenler kimler? Getiriň, biz olary öldürjek» diýdiler. ¹³ Emma Şawul halka: «Bu gün hiç kim öldürilmez, çünki bu gün Ysraýyly Reb halas etdi» diýdi. ¹⁴ Soňra Şamuwel olara: «Yörüň, Gilgala gideliň-de, ol ýerde Şawulyň şalygyny täzedan tassyklalyň» diýdi. ¹⁵ Şondan soň tutuş halk Gilgala gtdi. Ol ýerde olar Rebbiň huzurynda Şawuly

täzeden patyşa diýip ygylan etdiler we Rebbiň huzurynda salamatlyk gurbanlygyny berdiler; Şawul we ähli ysraýyllar uly toý tutdular.

12-nji bap

Şamuweliň halka soňky ýüzlenmesi

¹ Soňra Şamuwel tutuş ysraýyl halkyna şeýle diýip ýüzlendi: «Men siziň ähli diýeniňize gulak asdym. Size patyşa-da belledim. ² Ine, indi size baş bolýan patyşaňyz hem bar. Men indi garradym, saç-sakgalym agardy. Ogullarym hem siziň arañyzda. Men ýaşlygymdan tä şu güne çenli size baş boldum. ³ Ine, men. Rebbiň we Onuň seçip saýlanynyň huzurynda meniň garşyňa şaýatlyk ediň: heý, men biriňiziň öküziňizi ýa eşegiňizi aldymmy? Heý, biriňize al saldymmy ýa biriňizi ynýttdymmy? Ýa biriňizden para alyp, onuň etmişine göz ýumdummy? Eger şeýle bolsa, meniň garşyňa şaýatlyk ediň, men olary size gaýtaryp bereýin». ⁴ Olar: «Sen bize al hem salmadyň, bizi ezmediňem, hiç zadymyza el-de urmadyň» diýdiler. ⁵ Soňra Şamuwel olara: «Menden hiç hili nogsanlyk tapmandygyňyza bu gün Reb-de, Onuň seçip saýlany-de şaýatdyr» diýdi. Halk: «Hawa, Ol şaýat» diýdi. ⁶ Şamuwel sözüni dowam etdi: «Musany we Haruny bellän, ata-babalaryňyzy Müsürden alyp çykan Rebdir. ⁷ Indi bolsa turuň, men sizi hem-de ata-babalaryňyzy halas etmek üçin Rebbiň eden ähli dogry işleri esasynda Onuň huzurynda sizi ýazgarayyn. ⁸ Ýakup Müsüre gidende, müsürlipler olary ezdiler³, şonda siziň ata-babalaryňyzy Rebbe perýat etdiler. Onsoň Reb Musa bilen Haruny iberip, olary Müsürden alyp çykdy we şu ýerde ornaşdyrdy. ⁹ Ýöne siziň ata-babalaryňyzyň öz Hudaýyny – Rebbi unutdylar. Reb olary Hasor galasynyň şasy Ýabynyň leşgerbaşysy Siseranyň, piliştileriň we Mowap şasynyň eline berdi; olar siziňkilere garşy uruşdylar. ¹⁰ Şonda ata-babalaryňyzy: „Biz günä gazandyk. Rebden ýüz öwürüp, Bagal we Aşoret butlaryna gulluk etdik. Indi bizi duşmanlarymyzyň elinden al, biz Saňa gulluk etjek“ diýip, Rebbe perýat etdiler. ¹¹ Şonda Ýerubagaly, Baragy⁴, Ýiptany we Şamuweli iberip, Reb sizi ähli duşmanlaryňyzyň elinden halas etdi. Şeýdip, siz asuda durmuşa ýetdiňiz. ¹² Ammonlaryň şasy Nahaşyň üstüňize sürnüp gelýändigini göreniňizde bolsa, öz Hudaýyňyzy Rebbiň şalygyndan boýun gaçyryp, menden özüňize patyşa talap etdiňiz. ¹³ Saýlap-seçip, diläp alan patyşaňyz, ine, dur. Hawa, ony size Reb berdi. ¹⁴ Eger siz Rebden gorkup, Oňa gulluk etseňiz, Oňa gulak asyp, Rebbiň buýrugyna garşy baş götermeseňiz, siz we size hökümdarlyk edýän patyşa Hudaýyňyzy Rebbiň yzyna eýerse, tutan işiňiz oňuna bolar. ¹⁵ Emma Rebbe gulak asman, Onuň buýrugyna garşy baş göterseňiz welin, ata-babalaryňyza edişi ýaly, Reb size hem jeza berer. ¹⁶ Indi bolsa duran ýeriňizden gozganman, Rebbiň gözüňiziň alynda görkezjek gudratyna tomaşa ediň. ¹⁷ Häzir tomus, şeýle dälim! Men Rebbi çagyryjak. Ol ýagys ýagdyrar hem-de gögi gümmürdeder. Şonda özüňize patyşa soramak bilen Rebbiň öňünde juda pis iş edendigiňize siz göz ýetirersiňiz». ¹⁸ Soňra Şamuwel Rebbi çagyrdy; Reb şol gün ýagys ýagdyrdy we gögi gümmürdetdi. Adamlar Rebden we Şamuwelden juda gorkdular. ¹⁹ Olar Şamuwele şeýle diýdiler: «Öz gullaryňyň aman galmagy üçin, Hudaýyň Rebbe dileg et. Biz şu pis işi etmek bilen, ýagny özüme patyşa talap etmek bilen öz günämizi has-da agraldydyrys». ²⁰ Şamuwel halka şeýle diýdi: «Hawa, siz pis işlere baş goşduňyz, ýöne şonda-da gorkmaň. Rebden ýüz öwürmäh-de, tutuş kalbyňyz bilen Oňa gulluk ediň. ²¹ Galp hudaýlaryň yzyna düşmäh. Olar size ne peýda berer, ne-de sizi gorar, çünki olar bihuda zatlardyr. ²² Söhratly adynyň hatyrasyna Reb Öz halkyny terk etmez, çünki Ol sizi Öz halky etmekden hoşal boldy. ²³ Üstesine-de, siziň üçin dileg etmegimi bes edip, Rebbiň öňünde günä gazanmagymdan Rebbiň Özi saklasyn! Men size hözirli hem dogry ýol görkezjek. ²⁴ Diňe Rebden gorkuň we Oňa tüýs ýürekden, wepadarlyk bilen gulluk ediň. Görüň, Ol siziň üçin nähili gudratly işleri etdi! ²⁵ Öz pis hereketleriňizden el çekmeseňiz welin, patyşaňyz bilen bile ýok edilersiňiz».

13-nji bap

Şawul Rebbiň sözüne gulak asmaýar

¹ Şawul patyşa bolanda otuz ýaşlaryndady. Ol Ysraýyla kyrk iki ýyl patyşalyk etdi. ² Şawul ysraýyllardan üç müň adamy saýlap aldy. Olaryň iki müňüsini ol Mikmaşda we Beýtel daglygynda öz ýanynda saklady; müňüsini bolsa ogly Ýonatan bilen benýamin topragyndaky Gibga galasynda ýerleşdirdi. Galanlaryny bolsa yzlaryna, öyli-öýüne ugratdy.

³ Ýonatan piliştileriň Gebadaky goşunyny derbi-dagyn etdi. Bu habar piliştilere baryp ýetdi. Şawul: «Goý, ýewreýler eşitsinler!» diýip, mundan habardar etmek üçin, ýurduň ähli ýerinde surnay çaldyrdy. ⁴ Şawulyň piliştili goşuny derbi-dagyn edendigini ysraýyllar eşidenlerinde, piliştileriň özlari bilen öjügendiklerini duýup, olar Gilgala Şawulyň ýanyna ýygnandylar.

⁵ Üç müň söweş arabaly, alty müň atly we sansyz-sajaksyz goşun bolup, Ysraýyl bilen uruşmak üçin, piliştiler başlaryny jemlediler. Beýtaweniň gündogaryndaky Mikmaşa baryp, olar ol ýerde özlere harby düşelge gurdular. ⁶ Ysraýyllar çykgynsyz ýagdaýa düşendiklerini görenlerinde (çünki olaryň goşunlary gowy gysaja salnypdy), olaryň käsi gowaklarda, çukurlarda, gaýalarda, mazarlarda we gurruk guýylarda gizlendiler, bukuldylar. ⁷ Birnäçe ýewreý bolsa Iordan derýasyndan geçip, Gat hem-de Gilgat topragyna aralaşdy.

Şawul heniz Gilgaldady we onuň ýanyndaky goşun gorkudan ýaňa sandyrašyady. ⁸ Şamuweliň bellän möhletine görä, Şawul ýedi gün garaşdy, emma Şamuwel Gilgala gelmedi. Şawulyň ýanyndaky halk ondan çetleşip başlady. ⁹ Şonda Şawul halka: «Ýakma we salamatlyk gurbanlygy üçin mal getiriň» diýdi. Şeýdip, ol ýakma gurbanlygyny berdi. ¹⁰ Şawul ýakma gurbanlyk bermekligi ýaňy gutardym edende, Şamuwel geldi. Garşylamak hem salamlaşmak üçin, Şawul onuň öňünden çykdy. ¹¹ Şamuwel oňa: «Näme iş bitirdiň?» diýdi. Şawul oňa şeýle jogap berdi: «Töweregimdäki halk menden çetleşip başlady, sen hem aýdan möhletinde gelmediň, piliştiler bolsa Mikmaşa ýygnandylar. ¹² Onsoň men: „Indi piliştiler Gilgala, meniň üstüme dökülerler. Men bolsa Rebden medet hem dilemedim“ diýip oýlandym we ýakma gurbanlyk bermäge mejbur boldum». ¹³ Şamuwel Şawula şeýle diýdi: «Akmaklyk etdiň, öz Hudaýyň Rebbiň emrini tutmadyň. Reb seniň Ysraýylyň üstünden edýän şalygyňyň ömürlük ebedeýdirjekdi. ¹⁴ Ýöne, ine, indi seniň şalygyň dowam etmez. Reb Öz göwnünden turýan birini tapyp, ony Öz halkyna hökümdar belledi. Çünki sen Rebbiň emrini tutmadyň». ¹⁵ Soňra Şamuwel Gilgaldan benýamin topragyndaky Gibga galasyna gitdi.

Şawul öz ýanyndaky adamlary sanady; jemi alty ýüz töweregi adam çykdy. ¹⁶ Şawul, onuň ogly Ýonatan we olaryň ýanyndakylaryň ählisi benýamin topragyndaky Gebada galdy. Piliştiler bolsa Mikmaşda düşelge gurupdylar. ^{17–18} Piliştili hüjümçiler üç topara bölünip, öz düşelgelerinden çykdylar. Olaryň birinji topary Şuqalyň Opra ýoluna tarap, beýlekisi Beýthorona, üçünji topar bolsa çölüň üsti bilen Sebogym jülgesinden serhede tarap öwürüldi.

¹⁹ Ysraýyl ýurdunyň hiç bir ýerinde ýekeje-de demirçi ussa ýokdy. Sebäbi piliştiler gylyçdyr naýza ýasamaga ýewreýlere ýol bermeyärdiler. ²⁰ Şoňa görä, ähli ysraýyllar azaldyrdy kätmenlerini, paltadyr oraklaryny eltip, piliştilere çarhladardylar. ²¹ Azal we kätmen çarhlamagyň nyryhy bir ýarym mysгал kümşe, paltadyr orak çarhlamagyň nyryhy bolsa bir mysгал⁵ kümşe barabardy. ²² Şol sebäpli uruş wagtynda Şawul bilen Ýonatanýň adamlarynyň elinde ne gylyç, ne-de naýza bardy. Bu ýaraclar diňe Şawul bilen onuň ogly Yonatanda bardy.

²³ Şol arada piliştili goşunyň öňdäki bölümi Mikmaş geçelgesine gitdi.

14-nji bap

Ýonatanýň edermenligi

¹ Bir gün Şawulyň ogly Ýonatan öz ýaragyny göterýän nökerine: «Yör, ol tarapdaky piliştileriň öňdäki bölüminiň üstüne gideli»

³ **Müsürlipler olary ezdiler** – Bu sözler käbir gadymy golýazmalarda ýok, olar beýleki golýazmalardan terjime edilen.

⁴ **Barak** – Bu söz käbir gadymy golýazmalardan alnan, ýöne başga golýazmalarda Bedan.

⁵ **Bir ýarym mysгал... bir mysгал** – ýewreýçe bir pim... üçden bir şekel. Bir pim 8 gr, üçden bir şekel 4 gr deňdir.

diýdi. Ýöne ol muny kakasy Şawula aýtmady. ²Şawul şol wagt Gibganyň golaýynda ýerleşen Migrondaky nar agajynyň aşagynda otyrdy. Onuň ýanyndaky goşunyň jemi alty ýüz adama golaýdy. ³Efot geýnip gezyň Ahyýa hem şu ýerdedi. Ol Ikabodyň dogany bolan Ahytubyň ogludý. Ikabot Pinehasyň ogly, Rebbiň Şilodaky ruhanysy Eliýiň bolsa agtygydy.

Ýonatanyň gidenini häzir hiç kim bilmeýärdi. ⁴Piliştli goşunyň öňdäki bölümüne barmak üçin Ýonatan Boses hem Sene atly iki sany uçut gaýanyň arasynda ýerleşýän geçelgeden geçmelidi. ⁵Gaýalaryň demirgazykdakysy Mikmaşa, günortadakysy bolsa Geba tarap bakyp durdy. ⁶Yonatan öz ýaraglaryny göterýän nökerine şeýle diýdi: «Yör, şol sünnetsizleriň üstüne gideli. Belki, Reb biziň işimizi oňuna eder. Çünki köpüň elinden ýa-da azyň elinden halaş etmäge Reb üçin hiç hili kynçylyk ýokdur». ⁷Yaragçy nöker Yonatan: «Gözel göwnüň, yör. Men seniň bilen; seniň islegiň – meniň islegim» diýdi. ⁸Soňra Yonatan oňa şeýle diýdi: «Golaýrak baraly-da, olara görneli. ⁹Eger olar: „Yanyňyza barýançak garaşyň“ diýseler, biz şol duran ýerimizde durarys, olara golaýlaşmays. ¹⁰Ýöne olar: „Bäri geliň“ diýärseler, onda olaryň ýanyna bararys. Çünki bu olary Rebbiň biziň elimize berendigini görkezýän bir alamat bolar». ¹¹Şeýdip, olaryň ikisi-de piliştli gerymlerine göründiler. Piliştli olary görüp: «Serediň! Yewreýler gizlenen garymlaryndan çykyp başladylar» diýip seslendiler. ¹²Soňra Yonatan bilen onuň ýaragçy nökerine piliştli: «Bäri geliň, size aýtjak zadymyz bar» diýip gygyrdylar. Yonatan öz ýaragçy nökerine: «Yzym bilen çykyber. Çünki Reb olary Ysraýylyň eline berdi» diýdi. ¹³Yonatan dyrmaşyp, ýokary çykdy. Yaragçy nökeri-de onuň zyndady. Piliştli Yonatanyň öňünde durup bilmän ýykylyrdylar, ýaragçy nöker bolsa yzdan olary gryp barýardy. ¹⁴Birinji söweş jeňinde Yonatan bilen onuň ýaragçy nökeri her ýüz ädimden birbada ýigrimi töweregi adamy gyrdy. ¹⁵Düşelgedäkileri, meýdandakylary, ähli halky aýylganç gorky gaplap aldy. Bölümdäkiler, hatda hüjümçiler gorkudan ýaňa sandyraşdylar, yer titredi we Rebden gelen güýçli gorky gaplap aldy.

Piliştlileriň ýenilmegi

¹⁶Şawulyň benýamin topragyndaky Gibga galasynda goýan gözegçileri piliştlileriň düşelgesinde turan başagaýlygy gördüler. ¹⁷Şawul öz ýanyndakylara: «Adamlary sana-da, kimiň yokdugyny anyklaň» diýdi. Olar görseler, Yonatan bilen onuň ýaragçy nökeri bu ýerde ýok eken. ¹⁸Şawul Ahyýa ruhana: «Hudaýyň sandygyny getir» diýdi. Çünki Hudaýyň sandygy şol gün ysraýyllaryň ýanyndady.

¹⁹Şawulyň ruhany bilen gepleşip duran wagtyňa çenli piliştlileriň düşelgesinde dowam edýän başagaýlyk ýetjek derejesine ýetipdi. Soňra görä Şawul ruhana: «Äht sandygundan eliňi aýyr» diýdi. ²⁰Soňra Şawul we onuň adamlary toplanyşyp gitdiler-de, piliştli bilen garpyşdylar. Çendenäşa aljyraňnylyga düşen piliştli biri-birlerine gylç salýardylar. ²¹Öň piliştlileriň tapyna geçip, olar bilen bile olaryň düşelgesine gelen yewreýler hem Şawul bilen Yonatanyň ýanyndaky ysraýyllara goşuldylar. ²²Piliştlileriň gaçanyňy eşidip, Efraýym daglygynda gizlenen ysraýyllar hem söweş meýdanynda olaryň söbügine mündüler. ²³Şeýdip, ol gün Reb Ysraýyla ýeňiş getirdi.

Söweş Beýtawene geçdi we Şawulyň ýanyndaky goşun hemmesi bile on müň adama golaýdy. Söweş Efraýym daglygyna ýaýrady.

Şawul iýmezlilik hakdaky anty

²⁴Ol gün ysraýyllarda ysgyn-mydar galmandy, çünki Şawul: «Agsama çenli, men tä duşmanlarymdan arymy alýançam, duz dadana nälet bolsun» diýip, adamlara ant içiripdi. Şonuň üçin hem goşundan bir adam hem duz datmandy. ²⁵Tutuş goşun arynyň öýjüklerinden doly bir ýeriň üstünden bardy. Yeriň ýüzi baldan doludy. ²⁶Öýjüklerinden bal akyp durandygyny görseler-de, urşujylaryň hiç biri ondan dadaýyn diýmedi, çünki olar öz içen antlaryndan gorkýardylar. ²⁷Kakasynyň halka ant içirendiginden Yonatan bihabardy. Ol elindäki hasasynyň ujuny bala batyryp,

agzyna ýetirende, onuň gözleri ýalpyldap gitdi. ²⁸Şol wagt adamlardan biri: «„Şu gün duz dadana nälet bolsun“ diýip, kakaň halka berk ant içirdi. Şol sebäpli-de halkda ysgyn-mydar galmandy» diýdi. ²⁹Yonatan şeýle diýdi: «Kakamyň beytmesi goşuna sütem etmek bolýar. Serediň, gözüm ýiteläýendir, sebäbi men şu baldan azajyk dadyp gördüm. ³⁰Eger-de häzir halk duşmanlardan alnan oljadan doýyança iýsedi, onda nähili gowy bolardy; olar, gör näçe piliştli gyryrdylar». ³¹Mikmaşdan Aýalona çenli bolan aralykda şol gün ysraýyllar piliştli zarba urdular. Halkda ysgyn-mydar galmandy. ³²Ahyry, halaýyk ele salnan oljalaryň üstüne gozdy. Olar goýunlaryň, öküzlerdir sygyrlaryň damagyny çalyp, ganyny akdyrman, olaryň etini gany bilen bile bişirip içdiler. ³³«Ganly et iýip, halk Rebbiň öňünde günä gazanýar, ony bir görsene» diýip, Şawula habar berdiler. Ol: «Siz haýynlyk etdiňiz. Indi meniň ýanyma uly bir daşy togalap getiriň» diýdi. ³⁴Soňra: «Halkyň arasynda baryň-da, olara aýdyň, goý, her kim öz öküziňi ýa-da goýnuny getirsin-de, şu ýerde soýup iýsin. Ganly et iýip, Rebbiň öňünde günä gazanmasynlar» diýip, Şawul sözünüň üstüni ýetirdi. Soňra görä şol gije her kim öz öküziňi getirip, şol ýerde soýdy.

³⁵Şawul ol ýerde Rebbe bir gurbanlyk sypasyny ýasady. Bu onuň Rebbe ýasan ilkinji gurbanlyk sypasydy. ³⁶Soňra Şawul: «Şu gije piliştlileriň üstüne çozalyň-da, daňa çenli olaryň mallaryny talalyň. Olaryň biri-de biziň elimizden aman sypmasyn» diýdi. Adamlary oňa: «Gözel göwnüň» diýdiler. Emma ruhany: «Geliň, ilki Hudaýa sala salalyň» diýdi. ³⁷«Piliştlileriň zyndan kowayynmy? Olary Sen ysraýylyň eline berersiňmi?» diýip, Şawul Hudaýa ýüzlendi. Emma Hudaý ol gün oňa jogap bermedi. ³⁸Soňra Şawul şeýle diýdi: «Eý, halkyň baştutanlary, ähliňiz şu ýere ýyganyň. Bu günäniň nähili gazanylandygyny anyklalyň. ³⁹Ysraýyly halas edýän Rebden ant içýäris, öz oglum Yonatan günäkär bolsa-da, ol ölmelidir». Emma tutuş halkyň içinden hiç kim oňa jogap bermedi. ⁴⁰Soňra ol ysraýyllaryň ählisine ýüzlenip: «Siz bir tarapda, oglum Yonatan ikimiz hem beýleki tarapda duraly» diýdi. Adamlar Şawula: «Gözel göwnüň» diýdiler. ⁴¹Soňra Şawul şeýle diýdi: «Eý, Ysraýyl Hudaýy Reb! Nämne üçin Sen bu gün Öz guluňa jogap bermeyärsiň? Eger oglum Yonatan ikimiziň birden birimiz ýazykly bolsak, onda Urymy ber, eger-de Öz halkyň ysraýyl günäkär bolsa, onda Tummymy⁶ ber, ýa Ysraýyl Hudaýy Reb» diýdi. Şeýlelikde, gurra taşlanyldy⁷. Gurra Şawul bilen onuň ogly Yonatan düşdi, halk bolsa bigünä bolup çykdy. ⁴²Soňra Şawul: «Maňa we oglum Yonatan ikimize gurra taşlaň» diýdi. Bu gezek gurra Yonatan düşdi. ⁴³Şawul Yonatan: «Hany, aýt, nämä etdiň?» diýdi. Yonatan oňa: «Elimdäki hasamyň ujuny bala batyrdym-da, baldan dadyp gördüm. Nämne, indi men öläýmelimi?» diýdi. ⁴⁴Şawul Yonatan: «Eger men seni öldürmesem, onda Hudaý meniň özümi öldürer, hatda ondan beterini görkezer» diýdi. ⁴⁵Şundan soň halk: «Yonatany öldürjekmi? Ysraýyly şu beýik ýeňşe ýetireni öldürmekçimi?! Başa barmaz! Rebden ant içýäris, Yonatan barmagyňam batyrmasyň. Çünki bu gün ol Hudaýyň ýardam bermegi bilen söweşdi» diýip, Şawula garşylyk görkezdiler. Şeýdip, halk Yonatanyň başyny ölümden gutardy. ⁴⁶Şundan soň Şawul piliştlileriň zyndan kowalamakdan el çekdi; piliştli öz ýerlerine dolandylar.

Şawulyň hökümdarlygy

⁴⁷Ysraýyla şa bolandan soň, Şawul töwregindäki duşmanlarynyň ählisine mowap, ammon, edom halklaryna, Soba şalaryna we piliştli geryş uruşlar alyp bardy. Baran ýerinde-de, ol ýeňiş gazandy⁸. ⁴⁸Mertlerçe söweşip, amalekleri gyrdy, ysraýyly talaňçylaryň howpundan dyndardy.

⁴⁹Yonatan, Ýişwi we Malkyşuwa Şawulyň ogullarydy. Onuň iki gyzynyň ulusynyň ady Merap, kiçisiniň ady bolsa Mikaldy. ⁵⁰Ahymagasyň gyzy Ahynogam Şawulyň aýalydy. Agasy Neriň ogly Abner onuň goşunbaşysydy. ⁵¹Şawulyň kakasy Kiş bilen Abneriň kakasy Ner Abyýeliň ogullarydy.

⁵²Şawul ömürboýy piliştli geryşysyna ýowuz uruşlar alyp bardy. Ol nirede gujurly ýa batyr ýigit görse, ony öz ýanyna çekerdi.

⁶Urym... Tummym – Hudaýyň islegini bilmek üçin, ruhanylar tarapyndan ulanylýan iki sany daş. Olary nähili ulanandyklary anyk belli däl.

⁷Nämne üçin Sen... gurra taşlanyldy – Bu sözlemler kâbir gadymy golýazmalardan alnan, ýöne başga golýazmalarda Maňa dogry çözügüni ber.

⁸Ýeňiş gazandy – Bu sözler kâbir gadymy golýazmalardan alnan, ýöne başga golýazmalarda pislik etdi.

15-nji bap

Amalekleriň garsysyna bolan uruş

¹ Şamuwel Şawula şeýle diýdi: «Reb Öz halky ysraýyla patyşa bellemek üçin meni seniň ýanyňa iberdi. Indi sen Rebbiň sözüne gulak as. ² Hökmürowan Reb şeýle diýýär: „Men amalekleri jezalandyryjak, çünki olar ysraýyllar Müsürden gelýärkäler, ýolda olara garsy boldular. ³ Indi, bar, amalekleri gyr, olaryň ähli emlägini bütinleý ýok et. Olary diri galdyрма. Aýal-erkeginiň, çaga-çugasynyň, mal-garadyr dowarlarynyň, düýedir eşekleriniň baryny gyrgyna ber“». ⁴ Şundan soň Şawul öz urşujylaryny Telayym galasyna toplap, olaryň sanyny aldy; iki yüz müň pyýada goşunyň daşyndan Ýahudadan-da on müň esger bardy. ⁵ Soňra Şawul amalekleriň galasyna gelip, çeşmäniň boýunda bukulyp ýatdy. ⁶ Şawul keýnlere: «Amalekler bilen bile paýhynlanasyňyz gelmeýän bolsa, ol ýerden çykyň; ysraýyl halky Müsürden çykyp gaýdanda, siz oňa ýardam edipdiňiz» diýip habar ýollady. Şunlukda, keýnler ol ýerden çykdylar.

⁷ Şawul Hawyladan Müsüriň gündogaryndaky Şura çenli bolan aralykda amalekleri derbi-dagyn etdi. ⁸ Olar amalek patyşasy Agagy diri ele saldylar, halky bolsa gylçdan geçirip, bütinleý ýok etdiler. ⁹ Ýöne olar Agagy we goýunlardy öküzlere, baga bakylan mallary, guzularyň semizlerini mahlasý, gowy zatlary diri galdyrdylar we olary bütinleý ýok etmediler. Olar diňe derde ýaramajak zatlary bütinleý ýok etdiler.

Hudaý Şawuly ret edýär

^{10–11} Rebbiň Şamuwele: «Şawuly patyşa edendigime ökünýäriň, çünki ol Menden ýüz öwürdi, buýruklarymy ýerine ýetirmedi» diýen sözi geldi. Bu Şamuweliň gaharyny getirdi. Ol bütin gijäni Rebbe perýat edip geçirdi. ¹² Şamuwel daň bilen turup, Şawulyň gözlegine çykdy. «Şawul Karmel galasyna gidip, ol ýerde özüne yadygärlig oturtdy, soňra bolsa Gilgala gitdi» diýip, Şamuwele habar beripdiler. ¹³ Şamuwel Şawulyň ýanyna baranda, Şawul oňa: «Reb saňa ýar bolsun! Men Rebbiň emrini berjaý etdim» diýdi. ¹⁴ Şamuwel oňa: «Onda bu goýunlaryň mälemesidir öküzlere molamasy näme?» diýdi. ¹⁵ Şawul oňa: «Adamlar bulary amaleklerden getirdiler. Halk semiz goýunlardy öküzlere seniň Hudaýyň Rebbe gurbanlyk bermek üçin diri goýdular, galanlaryny bütinleý ýok edip taşlady» diýip jogap berdi. ¹⁶ Soňra Şamuwel Şawula: «Besdir! Men saňa Rebbiň öten aşamky maňa diýen zadyny aýdyp berjek» diýdi. Şawul oňa: «Aýt» diýdi. ¹⁷ Şamuwel oňa şeýle diýdi: «Özüňi ähmiýetsiz kiçi saýsaň-da, sen ysraýyl tireleriniň kethudasy dälmi eýsem? Reb seni Ysraýylyň üstünden şalyk etmeklige saýlady. ¹⁸ Reb seni ýola salyp: „Bar, şol günäli lileri – amalekleri gyryp, bütinleý ýok edýänçäň, olara garsy uruş“ diýipdi. ¹⁹ Näme üçin sen Rebbiň sözüne gulak asmadyň? Näme üçin sen olja kowalaşyp, Rebbiň ýigrenýän işlerini etdiň?» ²⁰ Şawul oňa şeýle jogap berdi: «Men Rebbiň sözüne gulak asdym. Men Rebbiň aýdan ýerine gitdim; amalekleriň patyşasy Agagy tutup getirdim, olaryň özlerini bolsa gyryp, bütinleý ýok etdim. ²¹ Emma meniň adamlarym oljadan ýok edilmeli goýunlardy öküzlere iň semizlerini öldürmegiň deregine, olary Gilgaldada seniň Hudaýyň Rebbe gurbanlyk bermek üçin şu ýere getiripdirler». ²² Şamuwel şeýle diýdi:

«Rebbe ýakma gurbanlyklardyr sadakalar bereniň bilen, Onuň Özüne boýun egilişindäki ýaly göwni galkynarmyka? Çünki boýun egmeklik gurbanlykdan,

Gulak asmaklyk goçuň ýagyndan has belentdir.

²³ Çünki topalaň palçylyga barabar günädir.

Tekepbirlik şere we butparazçylyga barabardyr.

Rebbiň sözünü ret edendigiň üçin

Reb hem seniň patyşa bolmaklygyny ret etdi».

²⁴ Şawul Şamuwele şeýle jogap berdi: «Men günä gazandym, çünki men Rebbiň buýrugyny ýerine ýetirmedi, seniň sözünü tutmadym. Sebäbi men halkdan gorkup, halkyň diýeni bilen boldum. ²⁵ Emma indi ýalbarýaryň, günämi öt. Rebbe seýde ederim ýaly, meniň bilen bile git». ²⁶ Şamuwel Şawula şeýle diýdi: «Seniň bilen gitmerin, çünki sen Rebbiň sözünü ret etdiň, Reb hem seniň Ysraýyla patyşa bolmaklygyny ret etdi». ²⁷ Şamuwel gitmekçi bolup öwürülende, Şawul onuň donunyň synyndan ýapyşdy, don ýyrtyldy. ²⁸ Şamuwel oňa şeýle diýdi: «Reb bu gün Ysraýyl patyşalygyny seniň eliňden ýyrtyp alyp, saňa görä has gowurak başga birine

berdi. ²⁹ Şeýle hem, Ysraýyl Söhraty ýalan sözlemez ýa-da pikirini üýtgetmez. Çünki Ol pikirini üýtgeder ýaly ynasan dälidir». ³⁰ Soňra Şawul Şamuwele: «Men günä gazandym. Ýöne halkymyň ýaşullarynyň önünde we Ysraýylyň arasynda meni ryswa etme. Hudaýyň Rebbe seýde etmegim üçin, gaýdanynda bile gideli» diýdi. ³¹ Şunlukda, Şamuwel yzyna Şawul bilen bile gaýtdy; Şawul Rebbe seýde etdi. ³² Soňra Şamuwel şeýle diýdi: «Amalekleriň patyşasy Agagy meniň ýanyma alyp geliň» diýdi. Agak onuň ýanyna göwnühoş halda geldi. Agak öz ýanyndan «ölüm howpy sowuldy» diýip oýlandy. ³³ Şamuwel oňa: «Seniň gyljyň aýallary öz çagalaryndan mahrum etdi. Seniň öz ejeň hem, goý, şol aýallar ýaly perzendinden mahrum bolsun» diýdi we Agagy Gilgaldada Rebbiň huzurynda kerçäp taşlady. ³⁴ Soňra Şamuwel Rama, Şawul bolsa öz Gibgadaky öýüne gitdi. ³⁵ Şundan soň Şamuwel ömri ötýänçä Şawuly gaýdyp ýeke gezek görmese-de, onuň derdini çekip gezdi. Reb Şawuly Ysraýyla patyşa edendigine öküdi.

16-njy bap

Dawut patyşalyga mesh edilýär

¹ Reb Şamuwele şeýle diýdi: «Sen haçana çenli Şawulyň derdini çekip ýörjek? Men onuň Ysraýylyň üstünden patyşalyk etmegini inkär etdim! Hany bol, küýzäni ýagdan doldur-da, ýola düş. Men seni beýtullahamly Ýyşayyň ýanyna iberjek, çünki Men onuň ogullarynyň arasyndan birini Özüme üçin patyşa saýladym». ² Şamuwel: «Men nädip gideýin? Eger Şawul eşidäýse, ol meni öldürer» diýdi. Reb oňa şeýle diýdi: «Yanyňa bir göle al-da, „Men Rebbe gurbanlyk bermäge geldim“ diý. ³ Ýyşayy gurbanlyga çagyry. Meniň üçin onuň haýsy oglunyň başyna ýag çalmalydygyny soň Özüme saňa görkezerin». ⁴ Şamuwel Rebbiň buýrugyny ýerine ýetirdi; ol Beýtullahama geldi. Galanyň ýaşullary sandyraşyp, onuň ýanyna geldiler-de: «Eýgilikmi?» diýdiler. ⁵ Şamuwel: «Eýgilik. Rebbe gurbanlyk bermek üçin geldim. Iniňizi tämizleniň-de, meniň bilen gurbanlyk baryň» diýdi. Soňra ol Ýyşay bilen onuň ogullaryny mukaddesläp tämizledi we olary gurbanlyga çagyrdy. ⁶ Olar gelenlerinde, Şamuwel Eliýaby gördi we ol «Rebbiň seçip saýlanynyň Onuň huzurynda gelendigine şek ýok» diýip pikir etdi. ⁷ Emma Reb Şamuwele: «Onuň daş keşbine ýa-da uzyn boýuna garama, çünki Men ony ret etdim. Sebäbi Rebbiň garaşy adamyňky ýaly dälidir. Adam daş keşbe seredýär, emma Reb kalba seredýär» diýdi. ⁸ Soňra Ýyşay Abynadaby çagyryp, ony Şamuweliň alnyndan geçirdi. Şamuwel: «Reb muny-da saýlamady» diýdi. ⁹ Soňra Ýyşay Şamuweliň önünden Şammany geçirdi. Ol: «Reb muny-da saýlamady» diýdi. ¹⁰ Ýyşay ýedi oglunyň yedisini-de şeýdip, Şamuweliň önünden geçirdi. Şamuwel Ýyşaya: «Reb bularyň hiç birini-de saýlamady» diýdi. ¹¹ Soňra ol Ýyşaydan: «Ogullaryň hemmesi şularmy?» diýip sorady. Ýyşay: «Ýene körpesi-de bar, ol goýun bakyp ýör» diýip jogap berdi. Şamuwel Ýyşaya: «Ony getir, çünki ol bu ýere özi gelýänçä, biz dyz epermis» diýdi. ¹² Ýyşay ony getirdi. Ol gyzylmeňizdi, görmegeýdi, gözleri owadandy. Reb: «Bu şol, tur, onuň başyna ýag çalyň saýla» diýdi. ¹³ Soňra Şamuwel Dawudyň agalarynyň önünde ýagly küýzäni alyp, onuň üstünden guýup saýlady. Şol günden beýläk Rebbiň ruhy güýç bilen Dawudy siňip başlady. Şamuwel Rama gitdi.

¹⁴ Rebbiň ruhy Şawuldan aýryldy. Reb tarapyndan iberilen jyn-arwah ony gorkuzardy. ¹⁵ Hyzmatkärleri Şawula şeýle diýdiler: «Görýäňizmi, Reb tarapyndan iberilen jyn-arwah sizi gorkuzýar.

¹⁶ Jenabymyz huzuryndaky hyzmatkärlerine barbat çalmaga ussat adamyň gözlegine çykmagy buýursa, Reb tarapyndan iberilen jyn-arwah siziň üstüňize inende, ol çalardy, siz bolsa gutulardyňyz». ¹⁷ Şawul hyzmatkärlerine: «Ussat sazanda tapyň-da, olly ýanyma alyp geliň» diýdi. ¹⁸ Olaryň biri: «Ýogsa-da, men beýtullahamly Ýyşayyň bir ogluny gördüm. Saza ussat, batyr ýigit, gaýduwsyz urşujy, dilewar hem görmegeý. Reb hem onuň bilen» diýdi. ¹⁹ Soňra görä, Şawul Ýyşaya: «Goýun bakyp ýören ogluň Dawudy meniň ýanyma iber» diýen habar bilen çapar ýollady. ²⁰ Ýyşay ogly Dawudy Şawulyň ýanyna iberende, onuň ýany bilen bir eşege çörek, bir tulum şerap hem-de bir owlak ýükläp iberdi. ²¹ Dawut Şawulyň ýanyna gelip, oňa hyzmata durdy. Şawul Dawudy juda gowy gördi we ony özüniň ýaragçy nökeri etdi. ²² Şawul Ýyşaya: «Dawudyň meniň hyzmatymda galmagyna ygtyýar et, ol meniň göwnümden turdy» diýip, habar ýollady.

²³ Reb tarapyndan iberilen jyn-arwah Şawulyň üstüne inen wagty,

Dawut barbady alyp çalardy, şonda jyn-arwah ondan el çekerdi we Şawul gutulyp ynjalardy.

17-nji bap

Jalut ysraýyllary synag edýär

¹Uruşmak üçin goşunlaryny jemläň piliştliiler Ýahudanyň Soko galasyna toplandylar we Soko bilen Azekanyň aralygyndaky Epedammym galasynda düşelge gurdular. ²Şawul bilen ysraýyllar hem toplandylar. Olar Ela jülgesinde düşelge gurdular we piliştliiler bilen uruşmak üçin, sap-sap bolup durdular. ³Piliştliiler bir depede, ysraýyllar bolsa beýleki tarapdaky depede ornaşdylar. Olaryň aralarynda jülge bardy. ⁴Piliştliileriň düşelgesinden Gat galasyndan Jalut atly bir pälwan öňe çykdy. Onuň boýy alty tirsek bir garyşdy. ⁵Başynda bürünc tuwulga, egninde bolsa teňňeli sowut bardy. Sowudyň agramy üç batman⁹ bürünje barabardy. ⁶Aýaklary bürünc dyzbentlidi, egnine bürünc naýza asylygdy. ⁷Naýzasynyň sapy pürs agajy ýalydy; naýzasynyň tygynyň agramy on bäs gadak¹ demre barabardy. Öňünde-de galkancy nökeri bardy. ⁸Jalut aýak çekdi-de, ysraýyl goşunyna tarap şeýle diýip gygyrdy: «Näme üçin nyzama durup, söweşe çykdyňyz? Men piliştli, siz bolsa Şawulyň gullary. Şeýle dälmi? Araňyzdan birini saýlap seçň, goý, ol meniň ýanyma gelsin. ⁹Eger ol meniň bilen tutluşyp, meni öldürip bilse, biz size gul bolarys. Ýöne men üstün çykyp, ony öldüräýsem, onda siz bize gul bolup, gullugymyzda durarsyňyz». ¹⁰Piliştli: «Men bu gün ysraýyl goşunyna gyjalat berýärim. Meniň bilen tutluşar ýaly adam beriň» diýdi. ¹¹Piliştliniň bu sözlerini eşidende, Şawuly we ähli ysraýyllary aljyraňnylyk hem gorky gaplap aldy.

Dawut Şawulyň düşelgesinde

¹²Dawut Ýahudanyň Beýtullaham galasyndan efratly Ýyşay diýen adamyň ogludy. Ýyşayyň sekiz ogly bardy. Şawul döwründe Ýyşay eýýäm garrap, ýaşy birçene baran adamdy. ¹³Ýyşayyň uly üç ogly Şawul bilen bile söweşe gidipdi. Ol üçüsiniň iň ulusynyň ady Eliýap, ikinjisiniň ady Abynadap, üçünjisiniň ady bolsa Şammady. ¹⁴Dawut iň kiçileridi; uly üç ogul Şawulyň ýanyndady. ¹⁵Dawut öz kakasynyň goşunlaryny bakmak üçin, Şawulyň ýanyndan käwaqt Beýtullahama gelip-giderdi.

¹⁶Ol piliştli kyrk günläp irden hem agşam orta çykyp, özüni görkezdi.

¹⁷Bir gün Ýyşay ogy Dawuda şeýle diýdi: «Bir batman gowurga bilen, ine, şu on sany çöregi al-da, derrew düşelgedäki doganlaryňa äkit. ¹⁸Bu on bölek peýniri bolsa olaryň müňbaşysyna ber. Agalaryňyň hal-ahwalyndan habar al-da, olardan bir nyşan getir». ¹⁹Şol wagt Şawul, Dawudyň doganlary we ähli ysraýyllar Ela jülgesinde piliştliiler bilen söweşip ýördüler. ²⁰Dawut irden turup, goşunlary sakça tabsyrdy. Ýyşayyň tabsyryşy ýaly, azyklary alyp ýola düşdi. Dawut düşelgä gelende, goşun gykylyklap, söweş meýdanyna tarap barardy. ²¹Ysraýyllar hem-de piliştliiler söweşmek üçin sap-sap bolup, ýüzbe-ýüz durdular. ²²Dawut zatlaryny sakça tabsyrdy-da, goşuna tarap ylgady. Agalarynyň ýanyna baryp, olar bilen salamlaşdy. ²³Dawut agalary bilen gepleşip durka, ine, birden Gatdan piliştli Jalut pälwan goşunyň içinden çykdy-da, şol öňki sözlerini gaýtalady. Onuň aýdanlaryny Dawut eşitdi. ²⁴Jaluty görenlerinde, ähli ysraýyllar gorkularyna gaçdylar. ²⁵Ysraýyllar: «Bu öňe çykyp durany görýäňizmi? Ol Ysraýyla gyjalat bermek üçin çykýar. Şony öldürene patyşa ummasyz baýlyk bilen birlikde gyzyny-da berjek, maşgalasyny bolsa Ysraýylda salgytdan boşatjak» diýişdiler. ²⁶Dawut ýanyndakylardan: «Bu piliştlini öldürüp, Ysraýyly şu aýpdan dyndarana näme ediljek diýdiňiz? Diri Hudaýyň goşunyna gyjalat berer ýaly, bu sünnetsiz kim bolupdyr?» diýdi. ²⁷Adamlar oňa: «Hawa, ony öldürene şeýle ediljek» diýip, öňki jogaby berdiler. ²⁸Dawudyň adamlar bilen gepleşip duranyny görüp, gazaba münen iň uly agasy Eliýap oňa şeýle diýdi: «Seniň aşakda näme işiň bar? Çöldäki ojagaz goşunlaryňy kime taşlap gaýtdyň? Gedem hem gara ýüreg-ä sen. Söweşe tomaşa etmäge gelensiň sen». ²⁹Dawut oňa: «Meniň eden zadym näme? Men indi geplemelem dälmi?» diýdi. ³⁰Ol beylesine öwrüldi-de, ýene-de öňki sözlerini

gaýtalady. Adamlar hem oňa öňki jogaby berdiler. ³¹Dawudyň aýdanlaryny eşidenler muny Şawula ýetirdiler. Şawul ony getirdi. ³²Dawut Şawula: «Şol zerarly ýeke adamam özüni horlamasyn. Guluň gidip, ol piliştli bilen urşar» diýdi. ³³Şawul Dawuda: «Bu piliştliniň garşysyna sen çykyp bilmersiň, sebäbi sen entek ýaş. Ol bolsa yaşlygyndan bäri urşup ýören adam» diýdi. ³⁴Emma Dawut Şawula şeýle diýdi: «Men guluň öz kakamyň goşunlaryny bakardym. Ýolbars ýa-da aýy gelip, sürüden bir guzyny alýsa, ³⁵men onuň zyndan ýeterdim-de, ony öldürüp, guzyny agzyndan alardym. Bardy-geldi ol maňa topulaýsa, sakgalyndan tutardym-da, ony urup öldürerdim. ³⁶Guluň ýolbars-da, aýy-da öldürüp gördi. Bu sünnetsiz piliştli hem solaryň gününe düşer, çünki ol diri Hudaýyň goşunyna gyjalat berdi». ³⁷Dawut: «Meni ýolbarsdyr aýynyň penjesinden halas eden Reb şu piliştliniň elinden hem halas eder» diýdi. Şawul Dawuda: «Bar, Reb saňa ýar bolsun!» diýdi. ³⁸Soňra Şawul öz ýaraglaryny Dawuda dakdy, başyna öz bürünc tuwulgasyny, egnine bolsa teňňeli sowut geýdirdi. ³⁹Dawut ýaraglarynyň üstünden Şawulyň gyljyny biline baglady we ýörejek boldy, çünki ol bulary dakynyp görmändi. Onsoň Dawut Şawula: «Men bular bilen ýöräp bilemok, çünki men öň bulary dakynyp görmändim» diýdi. Şeýdip, Dawut bulary çykaryp taşlady.

Dawut Jaluty öldürýär

⁴⁰Soňra Dawut eline hasasyny aldy we çeşmeden bäs sany ýylanmak daş saýlap, horjunyndaky goş torbasyna saldy. Sapanyny eline alyp, piliştli golaýlaşdy. ⁴¹Piliştli hem öz öňündäki galkancysy bilen bile Dawuda golaýlap gelyärdi. ⁴²Dawuda gözi düşende, piliştli oňa äsgermezlik bilen seretdi, çünki Dawut ýaşdy, gyzylmeňzidi hem görmegeýdi. ⁴³Piliştli Dawuda: «Üstüme taýakly geler ýaly, men näme itmi?» diýdi-de, öz hudaýlarynyň adyndan Dawuda gargady. ⁴⁴Piliştli ýene Dawuda: «Hany, bir gelsene, etiňi ýyrtyjy guşlar bilen wagşy haýwanlara şam edeýin» diýdi. ⁴⁵Soňra Dawut piliştli: «Sen meniň üstüme gylçly, najzaly we gamaly gelyärsiň, emma men seniň üstüne seniň gyjalat beren Ysraýyl goşunynyň Hudaýy Hökmürowan Rebbiň adyndan gelyärim. ⁴⁶Şu gün Reb seni meniň elime berer we men seni urup, kelläni keserin. Men bu gün piliştliileriň ählisiniň läşini ýyrtyjy guşlardyr ýabany haýwanlara şam ederin. Şonda tutuş ýer ýüzi Ysraýylda Hudaýyň bardygyny biler. ⁴⁷Şu ähli halk Rebbiň gylçydyr naýzaly halas etmeýändigini biler, çünki söweş Rebbiňkidir. Ol sizi biziň elimize berer». ⁴⁸Piliştli Dawuda golaýlaşanda, Dawut ol piliştli bilen uruşmak üçin, söweş meýdanyna tarap batly ylgap gitti. ⁴⁹Dawut elini torbasyna sokup, ondan bir daş çykardy-da, ony sapanyna salyp atyp goýberdi we piliştliniň maňlaýyndan urdy. Daş piliştliniň maňlaýyna cümädi we ol ýüzinligine ýere ýazyldy. ⁵⁰Gylçsyz, sapan hem-de daş bilen Dawut piliştliiden üstün çykdy – ony urup öldürdi. ⁵¹Soňra ol ylgap baryp, piliştliniň üstüne çykdy we onuň gyljyny gynyndan sogrup aldy-da, ony gylç bilen öldürüp, kellesini kesip taşlady. Öz pälwanlarynyň öldürilendigini görüp, piliştliiler gaçdylar. ⁵²Ysraýyllar we ýahudalar gykylyklap aýaga galdylar, olar Gata we Ekronyň derwezelerine cenli piliştliileriň zyndan kowdular. Ýaralanan piliştliiler Gat² we Ekron galalaryna barýan Şaraýym ýolunyň ugrunda serlip ýatyrdy. ⁵³Piliştliileriň zyndan kowga giden ysraýyllar dolanyp geldiler we olaryň düşelgesini taladylar. ⁵⁴Dawut piliştliniň kellesini alyp, Iýerusalime getirdi, onuň ýaraglaryny bolsa öz çadyrynda goýdy.

Dawut Şawulyň huzurynda

⁵⁵Dawudyň Jalut piliştli bilen uruşmaga barýanyny göreňde, Şawul öz goşunbaşysy Abnerden: «Bu ýigit kimiň ogy, Abner?» diýip sorapdy. Abner: «Patýsanyň ömri uzak bolsun; bilmedim» diýip jogap beripdi. ⁵⁶Patýsa: «Onuň kimiň ogludygyny anykla» diýipdi.

⁵⁷Dawut piliştlini öldürüp, yzyna dolanyp gelende, Abner ony Şawulyň huzurynda alyp bardy. Jalut piliştliniň kellesi hem onuň elindedi. ⁵⁸Şawul ondan: «Ýigit, sen kimiň ogy bolarsyň?» diýip sorady. Dawut: «Seniň beýtullahamly hyzmatkäriň Ýyşayyň ogy men» diýip jogap berdi.

⁹Üç batman – ýewreýçe bäs müň şekel. Bu takm. 57 kg deňdir.

¹On bäs gadak – ýewreýçe alty ýüz şekel. Bu takm. 7 kg deňdir.

²Gat – Bu söz käbir gadymy golyzmalardan alnan, ýöne başga golyzmalarda jülge.

18-nji bap

¹Şawul bilen Dawut gepleşip boldular. Şondan soň Dawudy Şawulyň ogly Ýonatanýň sulhy aldy. Ýonatan ony janyndan hem eziz gördi. ²Şawul şol günden beýläk Dawudy öz ýanyna aldy we oňa öýüne gaýtmağa rugsat bermedi. ³Ýonatan Dawudy janyndan eziz görensoň, onuň bilen äht edişdi. ⁴Ol öz egnindäki donuny, ýaraglaryny, hatda gyljy, ýaýdyr guşagyny-da Dawuda berdi. ⁵Dawut Şawul özünü nirä iberse gitdi, baran ýerinde-de işi şowuna boldy. Netijede, Şawul ony öz goşunbaşysy edip goýdy. Mundan ähli halk-da, Şawulyň hyzmatkärleri-de hoşal boldular.

Şawul Dawudy gabanýar

⁶Dawut Jalut piliştlini öldürenen soň, adamlar öýlerine gaýdyp gelyärkäler, ähli Ýsraýyl galalaryndan gelen aýallar Şawul patyşany garsylamağa çykdylar. Olar deprekdir beýleki saz gurallaryny çalyň, şadyýan aýdymlar aýdýardylar, tans edýärdiler. ⁷Aýallar şatlykdan ýaña:

«Şawul münüsini,

Dawut on münüsini öldürdi»

diýşip, aýdym aýdýardylar.

⁸Aýallaryň bu aýdýan sözi Şawula ýakmady, onuň juda gahary geldi. Ol: «Olar Dawuda on münüsini, maňa bolsa münüsini berýärler. Oňa indi diňe patyşa bolaýmak galdy» diýdi. ⁹Şol günden beýläk Şawul Dawudy yzarlap başlady.

¹⁰Ertesi Hudaý tarapyndan iberilen jyn-arwah çaltlyk bilen Şawulyň kalbyna girdi. Ol öz öýünde arlamaga başlady. Dawut hemişekisi ýaly barbat çalyň otyrdy. Şawulyň elinde naýza bardy. ¹¹«Dawudy diwara çüýläýin» diýen niýet bilen Şawul naýzany oňa tarap zyňdy. Emma Dawut iki gezek zyňylan naýzanyň önünden sowlup ýetişdi.

¹²Şawul Dawutdan gorkýardy, sebäbi Reb onuň bilendi, Şawuly bolsa Reb terk edipdi. ¹³Soňa görä Şawul Dawudy öz ýanyndan aýryp, münübaşy edip goýdy. Dawut söweşde öz goşunyna baştutanlyk edýärdi. ¹⁴Dawudyň hemişe işi rowaçdy, çünki Reb onuň bilendi. ¹⁵Onuň ähli işleriniň rowaç bolýandygyny göreňde, Şawul ondan gorkardy. ¹⁶Özlerine edenli baştutan bolup ýörensoň, tutuş Ýsraýyl hem, Ýahuda hem Dawudy gowy görýärdi.

Dawut Mikala öýlenýär

¹⁷Şawul Dawuda: «İne, meniň uly gyzym Merap. Men ony saňa berjek. Diňe meniň batyrym bolup, Rebbiň üçin mertlerçe söweşeň bolýar» diýdi. Çünki Şawul: «Goý, ol meniň elimden däl-de, piliştlieleriň elinden ölsün» diýip pikir edýärdi. ¹⁸Dawut Şawula: «Patyşanyň giýewsi bolar ýaly, men kim, meniň maşgalam we Ýsraýyldaky ata-babamyň nesli kim?» diýdi. ¹⁹Emma Şawulyň gzy Merabyň Dawuda berilmeli pursady gelende, gyz oňa däl-de, meholatly Adryýele durmuşa çykarylady. ²⁰Şondan soň Dawuda Şawulyň Mikal atly gzy aşyk boldy. Bu barada Şawula aýdanlarynda, ol hoşal boldy. ²¹Şawul «Men ony Dawuda bererin, şeýdibem, oňa duzak guraryn. Piliştlieleri ondan öç alar» diýip oýlandy. Şonuň üçin ikinji gezek Şawul Dawuda: «Meniň giýewim bolmaklyga indi sen ikinji gezek mümkinçilik aldyň» diýdi. ²²«Patyşa senden hoşal, ähli hyzmatkärleri hem seni gowy görýär. Patyşa giýew bolmak pursadyň geldi» diýen habary assyrynylyk bilen Dawuda ýetirmekligi Şawul öz hyzmatkärlerine buýurdy. ²³Şeýlelikde, Şawulyň hyzmatkärleri patyşanyň sözlerini Dawuda ýetirdiler. Dawut olara: «Meniň ýaly ýoksul hem arzsyz adam üçin patyşa giýew bolmaklyk ýeňil işdir öýdýäňizmi?» diýdi. ²⁴Dawudyň sözlerini hyzmatkärler Şawula ýetirdiler. ²⁵Soňa Şawul olara: «Onda siz Dawuda: „Ýüz sany piliştlini sünnetläp, pürçüklerini getirip, duşmanlaryndan aryny alyp berseň, patyşa senden hiç hili galyň islänok“ diýip aýdyň» diýdi. (Şeýdip, Şawul piliştlieleriň eli bilen Dawutdan dynmagy ýüregine düwüpdü.) ²⁶Şawulyň adamlary onuň sözlerini Dawuda ýetirenlerinde, ol patyşa giýew boljakdygyna begendi. Heniz bellenen gün gelip ýetmänkä, ²⁷Dawut öz adamlary bilen gidip, iki ýüz sany piliştlini öldürdi. Patyşa giýew bolmak üçin, ol olaryň pürçüklerini başbütin getirip, oňa berdi. Şondan soň gzy Mikaly Şawul Dawuda durmuşa çykardy. ²⁸Emma Rebbiň Dawut bilen bileligine we öz gzy Mikalyň-da oňa aşyk bolandygyna Şawul aýdyň göz ýetirdi. ²⁹Soňa görä onuň Dawutdan gorkusy has artdy we ol Dawuda ömürbaky duşman boldy.

³⁰Piliştli goşunbaşylar söweşe çykýardylar. Her söweşde-de Şawulyň beýleki goşunbaşylaryna garanda, Dawut has uly ýeňişler gazanýardy. Şunlukda, Dawudyň abraýy has artdy.

19-njy bap

Şawul Dawudyň kastyna çykýar

¹Şawul öz ogly Ýonatan hem-de öz adamlaryna Dawudy öldürmegi tabşyrdy. Emma Ýonatan Dawudy juda gowy görýärdi. ²Ol Dawuda: «Kakam seni öldürmegi ýüregine düwdi. Ertir daňdan hüsgär bol; bir amatly ýer tap-da gizlen. ³Menem seniň meýdanda gizlenen ýeriňe bararyn we kakamyň ýanynda durup, onuň bilen sen hakda gepleşerin. Eger bir zat aňaýsam, saňa habar bererin» diýdi. ⁴Ýonatan kakasy Şawulyň ýanynda Dawudy taryplap, şeýle diýdi: «Sen öz guluň Dawuda ýamanlyk etme, çünki sen ondan hiç bir ýamanlyk görmediň; gaýtam, sen ondan haýyr gördüň. ⁵Ol başyny etegine salyp, Jalut piliştli bilen söweşdi. Şonda Reb tutuş Ýsraýyla beýik ýeňiş getirdi. Sen bu işleri görüp hoşal bolduň. Şu zatlardan soň nädip sen Dawuda ýamanlyk etjek? Ol bigünä ahryryn. Ony öldürmäge esas yok». ⁶Şawul Ýonatanýň sözüne ynandy we oňa: «Onuň janyna kast etmejekdigime Rebden ant içýärin» diýdi. ⁷Ýonatan Dawudy çagyryp, bu gürrüňleri oňa ýetirdi. Soňra ol Dawudy Şawulyň ýanyna alyp bardy. Şunlukda, Dawut ýene öňküsi ýaly Şawula gulluğa durdy.

⁸Ýene söweşler başlandy. Dawut gidip, piliştlieleri bilen söweşdi we olary uly ýeňişe sezewar etdi; piliştlieleri gaçmaga mejbur boldular. ⁹Bir gün Şawul eli naýzaly öz öýünde otyrdy, Dawudam oňa saz çalyň berýärdi. Birden Reb tarapyndan iberilen jyn-arwah Şawulyň üstüne indi. ¹⁰Şawul elindäki naýzasy bilen Dawudy diwara çüýlemegi ýüregine düwdi. Emma Dawut naýzanyň önünden sowlup ýetişdi; naýza baryp, diwara çümdü. Dawut şol gije ýene-de gaçyp başyny gutardy.

¹¹Şawul Dawudy ertir daň bilen öldürmek üçin, onuň öýüni garawullaň diýip, öz adamlaryny iberdi. Aýaly Mikal Dawuda: «Eger-de şu gije başyňy gutarmasaň, ertir seni öldürerler» diýdi.

¹²Soňra Mikal Dawudy penjireden çykaryp gaçyryp goýberdi. Ol gaçyp gizlendi. ¹³Mikal bir buty alyp, düşekde ýatyrdy; onuň başyna tüýli geçi derisini geýdirip, üstüne-de ýapynja atdy.

¹⁴Dawudy tutmak üçin, Şawulyň iberen adamlaryna Mikal: «Ol syrkawlap ýatyr» diýdi. ¹⁵Onsoň Şawul: «Dawudy öz gözüňiz bilen görüp, ony düşegi bilen bile alyp geliň, men ony öldürjek» diýip, öz adamlaryny iberdi. ¹⁶Şawulyň adamlary düşekde başyna tüýli geçi derisi geýdirilen buty görendiklerini oňa habar berdiler. ¹⁷Şondan soň Şawul Mikaly çagyryp, oňa: «Näme üçin meni aldap, meniň duşmanymy gaçyryp goýberip, oňa gizlenmäge mümkinçilik berdiň?» diýdi. Mikal oňa: «„Goýbermeseň öldürerin“ diýdi» diýip jogap berdi.

¹⁸Gaçyp başyny gutaran Dawut Ramada ýaşayan Şamuweliň ýanyna gelip, Şawulyň özüne edenleriniň baryny oňa gürrüň berdi. Soňra Şamuwel bilen bile Naýot galasyna gidip, şol ýerde galdy. ¹⁹Dawudyň Ramadaky Naýot galasyndadygyny Şawula habar berdiler. ²⁰Şawul Dawudy tutup getirmek üçin, öz adamlaryny iberdi. Olar Şamuweliň ýolbaşçylygynda joşup, pygamberlik edip ýören pygamberleriň toparyny gördüler. Şonda Şawulyň adamlarynyň-da üstüne Hudaýyň ruhy indi. Şunlukda, olar hem joşup, pygamberlik etmäge başladylar. ²¹Şawul muny eşidip, başga adamlary iberdi, ýöne olar hem joşup, pygamberlik edýänlere goşuldylar. Şawulyň üçünji gezekki iberen adamlary-da öňkileri ýaly boldular. ²²Ahyrsoňy Rama Şawulyň özi gitdi. Ol Sekudaky ullakan guýynyň ýanyna baryp: «Şamuwel bilen Dawut niredi?» diýip, şol ýerdäkilerden sorady. Olaryň biri: «Olar Ramanyň Naýot galasynda» diýip jogap berdi. ²³Şawul Ramanyň Naýot galasyna tarap barýarka, onuň hem üstüne Hudaýyň ruhy indi. Ol tä Naýota barýança ýolboýy joşup, pygamberlik edip gitdi. ²⁴Ol hatda eşiklerini çykaryp, Şamuweliň önünde pygamber ýaly joşy we tutuş bir gije-gündizläp ýalaňaç süýnüp ýatdy. («Şawul hem pygamberleriň arasyndamy?» diýleni şondan galandyr.)

20-nji bap

Ýonatan Dawuda kömek edýär

¹Dawut Ramadaky Naýot galasyndan gaçyp gaýtdy we Ýonatanýň ýanyna gelip, oňa: «Men näme etdim? Meniň ýazygym näme? Kastyma çykar ýaly, men seniň kakaňa näme ýamanlyk

etdim?» diýdi. ²Yonatan oňa: «Aýdýanyň näme?! Sen ölmersiň. Wajyp bolsun, bolmasyn, parhy ýok, kakam menden ýaşyryn hiç zat etmeýär. Onsoň muny näme üçin ýaşyrsyn. Ýok, beýle zat bolup bilmez» diýdi. ³Dawut hem ant içip, şeýle diýdi: «Meni sulhuň alýandygyny kakaň gaty gowy bilýär; kakaň „Muny Yonatana eşitdirmeli däl, eger eşidäýse, ol gynanar“ diýip pikir edýär. Ýöne Rebden hem senden ant içýärim, indi men ajalyň öň ýanynda durun». ⁴Yonatan Dawuda: «Seniň üçin islän zadyňy ederin» diýdi. ⁵Dawut Yonatana şeýle diýdi: «Ertir Täge Aý baýramçylygydyr. Men patyşa bilen bile nahar edinmelidirin. Ýöne sen maňa gitmäge we üçünji gün agşama çenli meýdanda gizlenmäge rugsat ber. ⁶Eger kakaň meniň ýokdugymy biläýse, onda oňa: „Dawut öz galasy Beýtullahama gitmek üçin rugsat sorap, maňa köp ýalbardy. Çünki olar tutuş urug bolup gurbanlyk berýän ekenler“ diýersiň. ⁷Eger ol „Bolýar“ diýäýse-hä, guluňa ne ýagşy, emma gaharlanaýsa, onda onuň niýetini ýamana düwenligidir. ⁸Öz guluňa wepaly bol, çünki biz mukaddes äht edişdik. Eger men ýazykly bolsam, onda meni özüň öldüräý, kakaňnyň ýanyna eltip näme etjek?» ⁹Yonatan oňa: «Aýdýanyň näme?! Kakamyň saňa ýamanlyk etjegini bilerin-de, heý, onam saňa aýtmarynmy?!» diýdi. ¹⁰Soňra Dawut: «Eger kakaň gazaba münäýse, kim ony maňa habar berer?» diýip, Yonatandan sorady. ¹¹Yonatan Dawuda: «Yör, meýdana çykaly» diýdi. Şeýdip, ol ikisi meýdana çykdylar. ¹²Yonatan Dawuda: «Ysraýyl Hudaýy Reb şaýat bolsun! Men ertir ýa-da birgün şu wagtlara çenli kakamyň niýetini biljek bolaryn. Eger sen babatda onuň niýeti düzül bolsa, men saňa habar ýetirerin. ¹³Emma ol ýamanlyk etmegi ýüregine düwäýse, menem ony saňa ýetirmesem, seni sag-salamat ýola salmasam, onda, goý, Reb maňa-da şony, hatda ondan-da betlerini görkezsin. Reb kakama ýar bolşy ýaly, saňa-da ýar bolsun. ^{14–15}Dirikäm Reb kimin maňa wepaly bol. Ölenimden soň bolsa, hatda Reb seniň ähli duşmanlaryňy ýer ýüzünden ýok etse-de, meniň neslime hemişe wepaly bol». ¹⁶Şunlukda, «Dawudyň duşmanlarynyň jezasyny, goý, Rebbiň Özi bersin» diýip, Yonatan Dawudyň kowumy bilen äht edişdi. ¹⁷Yonatan Dawuda özüne bolan söýgüsi üçin ýene ant içirtirdi, sebäbi ol Dawudy janyndan hem eziz görýärdi. ¹⁸Soňra Yonatan Dawuda: «Ertir Täge Aý baýramçylygy. Seniň yokdugyň ornuňyň boşdugyndanam belli bolar. ¹⁹Birgün uzak ýöräp, git-de, öňki saparky gizlenen ýeriňde gizlen we daşyň ýanynda maňa garaş. ²⁰Nyşana atan ýaly edip, men şol daşa tarap üç sany peýkam ataryn. ²¹Soňra men: „Bar, oklary tap-da getir“ diýip, bir ýetginjegi ibererin. Eger men oňa: „Oklar, hanha, bu tarapynda, olary toplaý getir“ diýäýsem, onda gelersiň. Rebden ant içýärim, bu seniň üçin howp-hatar ýok diýilidigidir. ²²Emma men ýetginjege: „Oklar, hanha, aňyrrakda“ diýäýsem, onda gaçgyn, çünki bu Reb seni ýola salýar diýilidigidir. ²³Biziň biri-birimiz bilen edişen ähtimize, goý, Reb ebedilik şaýat bolsun» diýdi. ²⁴Şeýdip, Dawut meýdanda gizlendi. Täge Aý baýramçylygy başlananda, patyşa gelip, saçak başyna geçdi. ²⁵Ol adatdakysy ýaly diwara golaý ýerde ornaşdy. Yonatan onuň garşysynda oturdy³, Abner bolsa Şawulyň gapdalynda oturdy, Dawudyň orny boş durdy. ²⁶Ol gün Şawul sesini çykarmady, çünki ol: «Oňa bir zat bolandyr. Ol haramdyr, hawa, hakykatdan-da, ol tämiz dälidir» diýip oýlandy. ²⁷Emma Täge Aý baýramçylygynyň ertesi günü hem Dawudyň orny boşdy. Şawul ogly Yonatana: «Ýşaýyň ogly näme baýramçylykda düýnem, bu günem görünmedi?» diýdi. ²⁸Yonatan Şawula şeýle jogap berdi: «Dawut: ²⁹„Maňa rugsat bersene. Galada biziňkiler urug bolup gurbanlyk berjekler; agam maňa gelsin diýipdir. Eger meni sylaýan bolsaň, onda rugsat ber, gidip, agalarymy göreýin“ diýip, Beýtullahama gitmek üçin özelenip ýalbardy. Şonuň üçin hem patyşanyň naharyna ol gelip bilmedi». ³⁰Muny eşiden Şawul Yonatany gazap bilen dalady: «Wah, hyýanatkar hem azgyn aýalyň dogmasy! Özüň hem-de yalaňaç ejeň bihaýa bolmadyk bolsaňyz, sen Ýşaýyň ogluny dost tutunarmydyň? Käsä, men ony bilmeýän bolsam! ³¹Ýşaýyň ogly ýer ýüzünde diri gezip ýörse, özüňe-de, patyşalygyna-da rahatlyk bolmaz. Häziriň özünde adam iber-de, ony meniň ýanyma getirt, onuň başy ölümlü». ³²Soňra Yonatan kakasy Şawula: «Ol näme üçin ölmeli? Ol näme etdi?» diýdi. ³³Şol wagt Yonatany öldürmegi ýüregine düwüp, Şawul naýzasyny oňa tarap zyňdy. Yonatan öz kakasynyň Dawudyň janyňyň kastyna ymykly çykandygyna

şonda düşünip galdy. ³⁴Yonatan gazap bilen saçağyň başyndan turdy we kakasynyň Dawudy pisint etmeýändigine gaty gynanyp, aýyň ikinji günü hiç zat iýmedi. ³⁵Yanyra bir oglanjyk alyp, Dawut bilen duşmak üçin ol daň bilen meýdana tarap gitdi. ³⁶Yonatan oglanjyga: «Bar, ylga, şu oky tapyp getir» diýdi. Oglanjyk ylga gitdi. Yonatan onuň üstasyry ýaýyny atyp goýberdi. ³⁷Oglanjyk Yonatanyň atan okunyň düşen ýerine ýetende: «Ok öňrägiňde dälmi näme? ³⁸Bol basymrak, eglenme» diýip, Yonatan oglanjygyň yzandan gygyrdy. Ol oglanjyk oklary çöpleşdirip, öz hojaýynyňa getirip berdi. ³⁹Oglanjygyň hiç zatdan habary ýokdy. Muny diňe Yonatan bilen Dawut bilýärdi. ⁴⁰Yonatan ýaraglaryny oglanjyga berip: «Al, şulary gala äkit» diýdi. ⁴¹Oglanjyk giden badyna Dawut günorta tarapdan peýda boldy. Ol ýüzünü ýere berip, üç gezek tagzym etdi. Soňra Yonatan ikisi ogsaşyp aglaşdylar. Dawut has köp aglady. ⁴²Soňra Yonatan Dawuda: «„Özümize hem-de neslimize Reb ebedilik şaýat bolsun“ diýip, ikimiz hem Rebden äht edişdik ahryryn. Bar, indi sen arkaýyn gidiber» diýdi. ⁴³Şondan soň Dawut öz ýoluna gitdi, Yonatan bolsa gala dolandy.

21-nji bap

Dawut Şawuldan gaçýar

¹Dawut Ahymelek ruhanynyň ýanyna Nop galasyna geldi. Ahymelek gorkudan ýaňa sandyr-sandy edip, Dawudy garşylamaga çykdy. Ol Dawuda: «Näme üçin ýeke özüň geldiň? Näme üçin ýanynda hiç kim ýok?» diýip sorady. ²Dawut Ahymelege: «Patyşa maňa bir ýumuş tabşyrdy. Ol: „Senden iberen bu ýumuşum hakda hiç kim hiç zat bilmeli dälidir“ diýdi. Soňa görä, öz ýigitlerim bilen hem duşuşar ýaly ýer belleşdik. ³Häzir ýanynda nämäň bar? Maňa baş sany çörek ýa-da ýanynda başga nämäň bar bolsa ber» diýdi. ⁴Ruhany oňa: «Mende adaty çörek ýok. Mende diňe mukaddes çörek bar. Eger ýanyňdaky ýigitler golaýda aýala ýanaşmadyk bolsalar, siz ony iýip bilersiňiz» diýdi. ⁵Dawut ruhana şeýle jogap berdi: «Hawa, meniň, adatça, sapara gaýdanymda edişim ýaly, biz aýal bilen ýatmadyk. Yanymdaky ýigitler ýönekey sapara çykanlarynda-da inlerini päk saklaýarlar. Onsoň, olaryň öz inlerini bu gezek nähili päk saklajaklyklaryny biliber!» ⁶Gyzgyn çörekler bilen çalşyrylmak üçin, Rebbiň huzuryndan aýrylan çöreklerden başga çörek ýokdy. Şonuň üçin ruhany Dawuda şol aýrylan mukaddes çörekleri berdi. ⁷Şawulyň çopanlarynyň başlygy edomly Döweg hem bu gün şol ýerdedi. Ol Rebbiň huzurynda dini dessurlary berjaý edýärdi. ⁸Dawut Ahymelege: «Ýanynda naýza ýa gylç ýokmy? Patyşanyň tabşyrygy juda gysşagly bolansoň, ýanyma ne gyljymy alyp yetişdim, ne-de başga ýaragymy» diýdi. ⁹Ahymelek oňa: «Ela jülgesinde seniň eliňden ölen Jalut pilişliniň gyljy şu ýerde, efotyň ýeňsesinde mata dolangy ýatyr. Eger isleseň, şony alay. Bu ýerde şondan başga ýarag ýok» diýdi. Dawut oňa: «Ondan gowy ýarag bolmaz, şony beräý» diýdi.

¹⁰Dawut Şawuldan gaçyp, şol gün Gatyň hany Akysyň ýanyna gitdi. ¹¹Akys hanyň adamlary oňa: «Bu Ysraýylyň patyşasy Dawut dälmi?

„Şawul müňüsini öldürdi,

Dawut bolsa on müňüsini“

diýip, ol hakda aýallar aýdym aýdyp, tansam edipdiler-ä» diýdiler. ¹²Bu sözler Dawudy uly iňkise goýdy we ol Gat hany Akysdan juda gorkdy. ¹³Şeýlelikde, Dawut olaryň ýanynda özüni alypbarşyny üýtgetdi. Olaryň ýanynda ol özüni dälilige saldy, derwezäniň gapylaryny dyrnaçaklap, olaryň ýüzünü persala etdi; sakgalyna erniniň suwuny akdyran boldy. ¹⁴Akys han adamlaryna: «Oňa bir seretseňizläň, ol däl ahryryn. Näme üçin ony meniň ýanyma getirdiňiz? ¹⁵Näme özümde däl kemterlik edýändir öýdäňizmi? Ýa onuň däliligine tomaşa etsin diýip getirdiňizmi? Heý, şeýle adamam bir meniň howlyma girmelimi?» diýdi.

22-nji bap

¹Dawut ol ýerden Adullam gowagyna gaçdy. Dawudyň agalary hem onuň atasynyň tutuş maşgalasy muny eşidip, onuň ýanyna geldiler. ²Ezilýänler, bergi-borja batanlar hem nãrazylaryň ählisi onuň ýanyna ýgňanysdylar. Şeýdip, Dawut ýanyna ýgňan dört yüze golaý adama baştutan boldy. ³Dawut ol ýerden Mowapdaky Mispä gitdi. Ol Mowap patyşasyna: «Hudaýyň meni

³Onuň garşysynda oturdy – Bu sözler käbir gadymy golýazmalardan alnan, ýöne başga golýazmalarda durdy.

näme etjegi belli bolýança, kakam bilen ejemi öz ýanyňyzda saklap bilmezmiňiz?» diýdi. ⁴Şeýdip, Dawut kakasy bilen ejesini Mowap patyşasynyň ýanyna getirdi. Dawudyň gowakda bolan döwüründe olar onuň ýanynda boldular. ⁵Gat ygamber Dawuda: «Gowagy taşla, Ýahuda ýurduna git» diýdi. Şoňa görä Dawut ol ýerden çykyp, Heret tokaýyna gitdi.

Şawul Nop galasynyň ruhanylaryny öldürýär

⁶Dawudyň we onuň ýanyndakylaryň tapylandygyny Şawul eşitdi. Ol Gibgadaky bir depede, ýylgynyň aşagynda otyrdy; elinde näýzasy bardy, nökerleriniň ählisi onuň daşyny alyp durdular. ⁷Şawul ýanyndaky nökerlerine şeýle diýdi: «Eý, benýaminler – tiredeşlerim, indi gulak asyň. Ýyşagyň ogly siziň her biriňize meýdanlar, üzümçilikler berermikä, ol sizi müňbaşylar hem ýüzbaşylar edermikä?» ⁸Şonuň üçin meniň garşyma dildüwşük guradyňyzmy? Oglumyň Ýyşagyň ogly bilen ülpet bolandygyny maňa habar bereniňiz bolmady. Bu günki gün, görşüňiz ýaly, oglum öz nökerimi meniň garşyma duzak gurmaga iteklände, biriňiziň-de maňa nebsiňiz agyrmady, ol hakda maňa dil ýarmadyňyz». ⁹Şol wagty Şawulyň nökerleriniň gapdalynda duran edomly Döweg: «Ýyşagyň oglunyň Ahytubyň ogly Ahymelegiň ýanyna Nop galasyna gelenini gördüm. ¹⁰O Dawut üçin Rebbe ýüz tutup, onuň sapary barada sorady we oňa azyk hem-de Jalut piliştliniň gyljyny berdi» diýdi. ¹¹Şawul Ahytubyň ogly Ahymeleg ruhanyny, onuň tutuş maşgalasyny – Nop galasyndaky ähli ruhanylary getirmek üçin adam iberdi. Olaryň ählisi patyşanyň ýanyna geldiler. ¹²Şawul Ahymelege: «Indi maňa gulak as, eý, Ahytubyň ogly» diýdi. Ol: «Gulak asýaryň, hökümdarym» diýdi. ¹³Şawul oňa şeýle diýdi: «Näme üçin Ýyşagyň ogly ikiňiz meniň garşyma dildüwşük guradyňyz? Näme üçin sen oňa çörekdir gylç berdiň we onuň üçin Hudaýa ýüz tutup, onuň sapary barada soradyň? Görşüň ýaly, şeýdip, ol meniň garşyma duzak gurdy». ¹⁴Ahymeleg Şawula şeýle jogap berdi: «Dawut seniň nökerleriňiň iň wepalysy ahryny. Ol seniň giýewiň, baş janpenaň hem-de seniň köşgünde iň hormatly adamdyr. ¹⁵Hudaýa ýüz tutup, Dawut barada bu meniň ilkinji gezek sorajymy näme? Ýok, meniň özümi-de, meniň atamyň maşgalasyndan kimdir başga birini-de, goý, patyşahym günäkärlemesin. Seniň guluňyň bu işden düybünden habary ýokdur». ¹⁶Patyşa: «Ahymeleg, seniň özüňiň-de, ataňyň maşgalasynyň-da öljegine şek ýokdur» diýdi. ¹⁷Patyşa ýanynda duran janpenasyna: «Bol, Rebbiň ruhanylaryny öldür, sebäbi olaram Dawudy goldaýdylar. Olar onuň gaçyp ýörenini bilibem, maňa habar bermändirler» diýdi. Ýöne patyşanyň nökerleri Rebbiň ruhanylaryna el görmediler. ¹⁸Soňra patyşa ruhanylary öldürmegi Döwege buýurdy. Edomdan bolan Döweg ruhanylary gyrdy. Şol gün ol zygyr matadan tikilen efot geýnen segsen baş ruhanyny öldürdi. ¹⁹Şawul ruhanylaryň galasy bolan Nop galasyny gylçdan geçirdi, ol erkekdir aýallary, çağa-çugalary, mal-garalary, eşekleri, dowarlary – hemmesini gylçdan geçirdi.

²⁰Ýöne Ahytubyň agtyklarynyň biri, Ahymelegiň ogullarynyň biri bolan Abýatar gaçyp, basyny gutardy we Dawudyň zyndan gitdi. ²¹Abýatar Şawulyň Rebbiň ruhanylaryny gyrgyna berendigini Dawuda habar berdi. ²²Dawut Abýatara şeýle diýdi: «Ol ýerde edomly Döwegi görüp, men onuň Şawula habar berjekdigini şol gün anyk bildim. Seniň ataňyň tutuş maşgalasynyň ölümü üçin men günäkär. ²³Meniň ýanymda gal, özüňem gorkma, çünki meniň kastyma çykanyň, seniň hem kastyňa çykdygydyr, emma sen meniň penamdasyň».

23-nji bap

Dawut Kegila galasynyň halas edýär

¹«Piliştiler Kegila hüjüm edip, harmanlary talap ýörler» diýip, Dawuda habar berdiler. ²Dawut Rebden: «Gidip, piliştiler bilen söweşýinmi?» diýip sorady. Reb Dawuda: «Bar, piliştiler bilen söweşe gir-de, Kegilany halas et» diýip jogap berdi. ³Ýöne adamlary Dawuda: «Biz bu ýerde – Ýahudada gorkuşyp ýörkäk, Kegila – piliştiler goşunyň üstüne nähili baraly?» diýdiler. ⁴Dawut ýene Rebbe ýüz tutdy. Reb oňa: «Hawa, Kegila git, piliştileri seniň eliňe berjek» diýdi. ⁵Şeýlelikde, Dawut bilen onuň adamlary Kegila gidip, piliştiler bilen söweşdiler, olaryň mallaryny sürüp äkitdiler, olary agyr heläkçilige sezewar etdiler. Ine, şeýdip, Dawut Kegilanyň ilatyny halas etdi.

⁶Ahymelegiň ogly Abýatar gaçyp, Dawudyň ýanyna gelende, onuň elinde efot bardy.

⁷Dawudyň Kegila gelendigini Şawula habar berdiler. Şawul: «Ony Hudaý meniň elime berdi, çünki ol meniň derwezeli, kiltli galama girip, öz-özünü tora salypdyr» diýdi. ⁸Kegila gidip, Dawudy gabawa salmak üçin, Şawul tutuş halky urşa çagyrdy. ⁹Şawulyň niýetiniň ýamandygyny bilende, Dawut ruhany Abýatara: «Efoty getir, Hudaýyň islegini bileli» diýdi. ¹⁰Dawut: «Eý, Ysraýyl Hudaýy Reb! Şawulyň men guluň sebäpli Kegilany ýok etmek üçin gelyändigini eşitdim. ¹¹Indi şeýdip, Öz guluňyň eşidişi ýaly, Şawul gelermi? Eý, Ysraýyl Hudaýy Reb, guluňa aýdaý!» diýdi. Reb: «Ol geler» diýdi. ¹²Soňra Dawut: «Kegilanyň halky meni we adamlarymy Şawulyň eline berermi?» diýdi. Reb: «Berer» diýdi. ¹³Dawut alty ýüze golaý adamy bilen bile Kegiladan çykdy. Olar baryp bilen ýerlerine çenli saklanman ýörediler. Dawudyň Kegiladan gaçandygyny eşidende, Şawul ol ýere gitmek niýetinden el çekdi.

Dawut çölde gizlenýär

¹⁴Dawut çöldäki gowaklarda, Zip çölündäki daglykda ýaşady. Şawul ony her gün agtardy, ýöne Reb Dawudy onuň eline bermedi. ¹⁵Şawulyň öz kastyna çykandygyny Dawut Horeşdäki Zip çölündäki eşitdi. ¹⁶Şawulyň ogly Ýonatan Dawudyň zyndan Horeşe geldi. Ol Dawudy Hudaýyň adyndan ruhandyrdy. ¹⁷Ýonatan oňa: «Sen kakamyň eline düşerin öýdüp gorkma. Sen tutuş Ysraýyla patyşa bolmalysyň, men seniň weziriniň bolmalydyryn. Muny kakamam bilýär» diýdi. ¹⁸Soňra ol ikisi Rebbiň önünde äht edişdiler. Dawut Horeşde galdy, Ýonatan bolsa öýüne gitdi. ¹⁹Soňra birnäçe zipliler Gibga gidip, Şawula: «Dawut biziň aramynda – Horeşiň gowaklarynda, Yeşimonyň günortasyndaky Hakyla dagynda gizlenip gezip ýör. ²⁰Eý, patyşa, islän wagtyň gel! Ony tutup, seniň eliňe bermek biziň bilen» diýdiler. ²¹Şawul olara şeýle diýdi: «Derdimi paýlaşanyňyz üçin Reb sizi ýalkasyn! ²²Gidiň-de, ýene bir gezek nirededigine anyk göz ýetiriň; ony kimiň göreändigini ykjam anyklaň. Aýdyslaryna görä ol juda mekir bolmaly. ²³Onuň gizlenip biläýjek ýerleriniň ählisini gözden geçirin we anygyna ýetiň-de, maňa belli habar getiriň. Şondan soň men siziň bilen bile giderin. Eger ol ýurduň bir ýerinde bar bolsa, men ony tutuş Ýahudadan taparyn». ²⁴Şeýlelik bilen Şawuldan oň olar Zipe gitdiler.

Dawut adamlary bilen Magon çölünde, Ýeşimonyň günortasyndaky Araba düzlügededi. ²⁵Şawul bilen onuň adamlarynyň öz gözlegine çykandyklaryny eşiden Dawut Magon çölündäki gaýa gelip, şol ýerde ornaşdy. Muny eşidip, Şawul Magon çölüne Dawudyň zyndan gitdi. ²⁶Şawul dagyň bir tarapyndan, Dawut bolsa adamlary bilen dagyň beýleki tarapyndan barýardy. Şawul bilen onuň adamlarynyň Dawudy we onuň adamlaryny gabawa salmaklaryna az wagt galypty, Dawut gaçmaga howlугyrdy. ²⁷Şol wagt bir çapar gelip: «Howluk, ýurda piliştiler çozdy» diýip, Şawula habar berdi. ²⁸Şawul Dawudyň zyndan kowmagyny bes edip, piliştiler bilen söweşmäge gitdi. Şoňa görä bu ýer «Gaçýs gaýasy» diýip atlandyryldy.

24-nji bap

Dawut Şawula rehimdarlyk edýär

¹Dawut ol ýerden gidip, Engedi topragyndaky gowaklarda mesgen tutdy. ²Şawul piliştileri kowmakdan gaýdyp gelende, «Dawut Engedi çölünde» diýip, oňa habar berdiler. ³Şawul tutuş Ysraýylyň saýlama adamlaryndan üç müňüsini ýanyna alyp, Dawudy hem onuň adamlaryny idap, Daggeçi gaýa tarap ýola düşdi. ⁴Ol ýoluň ýakasyndaky dowar agylaryna geldi. Şol ýerde bir gowak bardy. Şawul ayak ýoly üçin şol gowagyň içine girdi. Şol wagt Dawut adamlary bilen bile gowagyň töünde otyrdy. ⁵Adamlary Dawuda ýüzlenip: «Rebbiň saňa „Duşmanyňyň eliňe bererin, sen oňa islän zadyňy edersin“ diýen güni, ine şu gündür» diýdiler. Dawut assyrynylyk bilen baryp, Şawulyň donunyň synyny kesdi. ⁶Muňa Dawudyň ýuregi gopan ýaly bolup gitdi. ⁷Ol adamlaryna şeýle diýdi: «Jenabyma, Rebbiň saýlan adamyna beýle zat etmekden, oňa garşy el götermekden Rebbiň Özi saklasyn, çünki ol Rebbiň seçip saýlandyr». ⁸Şeýdip, Dawut öz adamlaryna käýedi we olara Şawulyň garşysyna uruşmaga rugsat bermedi. Şawul bolsa gowakdan çykyp, öz ýoluna gitdi.

⁹ Soňra Dawut hem gowakdan çykdy-da: «Eý, jenabym, patyşahym!» diýip, Şawulyň yzyndan gygyrdy. Şawul yzyna garanda, Dawut ýüzüni ýere berip, oňa tagzym etdi. ¹⁰ Soňra ol Şawula: «„Dawut saňa ýamanlyk etmek isleýär“ diýýänleriň sözüne näme üçin ynanyrsyň? ¹¹ Şu gün gowagyň içinde Rebbiň özüni meniň elime berendigini öz gözleriň bilen gördüň. Seni öldürmegi talap edenlerinde-de, men saňa rehim etdim. Men olara: „Öz jenabyma el galdyrmayn, çünki ol Rebbiň Öz seçip saýlanydyr“ diýdim. ¹² Eý atam, donuňdan kesilen elimdäki şu kesindini görýäňmi, ine, seret. Donuň synyndan kesip aldim, ýöne seni öldürmedim. Saňa ýamanlyk etmek ýa-da haýynlyk etmek niýetimiň ýokdugy şundan hem belli ahyryn. Meni öldürmek üçin aňtap ýörenem bolsaň, men seniň öňünde günä gazanmadym. ^{13–14} Ikimize, goý, Reb kazylyk etsin. Meniň arymy senden, goý, Reb alsyn. Köneleriň „Ýamanlyk ýamandan çykar“ diýişleri ýaly, men saňa garsy el götermerin. ¹⁵ Ysraýyl patyşasy kimiň garsysyna çykdy? Sen kimi yzarlap ýörsüň? Haýsydyr bir itiň maslygynymy ýa bir büräni? ¹⁶ Goý, bize Reb kazylyk etsin we höküm çykarсын. Goý, muňa Onuň Özi seretsin, men gorasyn we meni seniň eliňden halas etsin». ¹⁷ Dawut sözüni gutaranda, Şawul: «Dawut, oglum, bu asyl senmidir?» diýip, möňňürip aglady. ¹⁸ Ol Dawuda şeýle diýdi: «Sen menden adalatly ekeniň. Ýamanlygyma ýagşylyk bilen jogap berdiň. ¹⁹ Şu gün sen özüňiň maňa garaşyňyň gowudygyny görkezdiň. Reb meni seniň eliňe berse-de, sen meni öldürmänsiň. ²⁰ Heý, duşmanyny ele salan adamam bir ony aman goýarmy?! Seniň maňa şu günki edenini Reb ýagşylyk bilen gaýtarar. ²¹ Seniň hökman patyşa bolmalydygyňy, Ysraýyl patyşalygynyň seniň eliňde berkarar boljakdygyny men häzir bildim. ²² Men ölenimden soň nesillerimi ýok etmejekdigiňe, adymy atamnyň neslinden aýyrmajakdygyňa Rebden ant iç». ²³ Şawulyň diýşi ýaly, Dawut onuň öňünde ant içdi. Şondan soň Şawul öýüne gitdi, Dawut bolsa adamlary bilen bile gowaga tarap gaýtdy.

25-nji bap

Dawut we Abygaýyl

¹ Şamuwel öldi; бүтин Ysraýyl ýygnanyp, onuň ýasyny tutdy. Ony Ramadaky öz mülkünde jaýladylar. Şondan soň Dawut Paran çölüne gitti.

² Magonda bir adam bardy. Onuň mülki Karmeledi. Ol adam juda baýdy; onuň üç müň goýny, müň geçisi bardy. Ol Karmelde goýunlaryny gyryrdyrdy. ³ Onuň ady Nabal, aýalynyň ady Abygaýyldy. Aýaly akylly hem görmegeýdi, ýöne onuň özi deýýus hem hysyz adamdy. Ol Kalep neslindendi. ⁴ Nabalyň öz goýunlaryny gyryrdyrdygyny Dawut çölde eşitdi. ⁵ Şonda Dawut on ýigidini şeýle tabşyryk bilen onuň ýanyna iberdi: «Karmeledi gid. Nabalyň ýanyna baryň-da, oňa menden salam aýdyň ⁶ we şeýle diýiň: „Özüňiň, maşgalaňyň we ähliňiziň başyňyz abat bolsun! ⁷ Men seniň gyrykymdadygyňy eşitdim. Seniň çopanlaryň biziň ýanymyza boldular, biz olary ynýtmadyk. Karmelde bolan döwürlerinde olaryň hiç zady ýitmedi. ⁸ Öz ýigitleriňden sorasaň aýdardlar. Indi senem meniň ýigitlerim bilen mylakatly bol, çünki biz ýanyňa sähetli günü geldik. Öz gullaryňa hem ogluň Dawuda nämäň bar bolsa bermegiňi towakga edýärim“».

⁹ Dawudyň ýigitleri Nabalyň ýanyna baryp, ýaňky aýdylanlaryň ählisini Dawudyň adyndan oňa aýtdylar-da, ondan jogaba garaşdylar. ¹⁰ Ýöne Nabal Dawudyň ýigitlerine şeýle jogap berdi: «Dawut diýýäniňiz kim ol? Ýyşayyň ogly diýýäniňiz kim? Häzir öz hojalygynyňdan gaçyp ýören hyzmatkär kän. ¹¹ Çöregimi, suwumy, gyrykymçylar üçin soýan malymyň etini getirip, nirelidigini-de bilmeýän adamlaryma berip goýberibereýinmi, hä?» ¹² Şunlukda, Dawudyň ýigitleri yzly-yz dolandylar we gelip, bularyň hemmesini Dawuda aýtdylar. ¹³ Dawut ýigitlerine: «Ähliňiz gylyjyňyzy dakynyň» diýdi. Olaryň ählisi gylyjyny dakyndy, Dawut hem gylyjyny dakyndy. Dört ýüze golaý adam Dawudyň yzyna düşdi, iki ýüz adam bolsa goşlaryň ýanynda galdy.

¹⁴ Emma bir ýigit Nabalyň aýaly Abygaýyla şeýle diýdi: «Biziň hojalygymyza salam aýtmak üçin, Dawut çölden çaparlar ýollapdyr. Emma hojalygymyzy olary kemsitdi. ¹⁵ Olar bize kän

ýagşylyk edipdiler, bizi ynýtmandylar. Olaryň ýanynda bolan döwürimizde biziň hiç zadymyz ýitmändi. ¹⁶ Bile goýunlarymyzy saklanymyza, olar biziň daşymyzyň galasy bolupdylar. ¹⁷ Indi şuny bil-de, näme etmelidir hakda oýlan, çünki biziň hojalygymyza we onuň tutuş maşgalasyna garşy erbet karara gelendir. Nabalyň häsiýeti juda ýaramaz, onuň bilen gepleşip bilýän adam ýok».

¹⁸ Şundan soň Abygaýyl wagt ýitirmän, iki ýüz çörek, iki tulum şerap, baş goýnuň gowurdagyny, bir batman gowurgany⁴, ýüz goşawuç kişimi, iki ýüz goşawuç injir kişdesini aldy-da, olary eşeklere ýükledi. ¹⁹ Ol hyzmatkärlerine: «Öňüme düşüň, men siziň yzyňyzdan ýörejek» diýdi. Ýöne ol adamsy Nabala hiç zat aýtmady. ²⁰ Abygaýyl dagyň ýapgyt tarapyndan eşekli inip gelyärkä, Dawut hem adamlary bilen oňa tarap gelyärdi. Şeýdip, olar duşdylar. ²¹ Şol wagt Dawut içini gepledip gelyärdi: «Haýp, çölde men bu adamyň ähli emlägini gorapdyryn. Onuň ýeke zady-da ýitmändi. Emma ol meniň ýagşylygyma ýamanlyk bilen jogap berdi. ²² Eger daň atýança onuň erkek göbeklisiniň baryny gyrmasam, onda, goý, Hudaý maňa-da şony, hatda ondan-da beterin görkezsin». ²³ Abygaýyl Dawudy görende, eşekden howlukmaç düşdi-de, ýere ýüzin düşüp, oňa tagzym etdi. ²⁴ Ol Dawudyň aýagyna ýykylyp, şeýle diýdi: «Günäsi, goý, meniň boýnuma bolsun, agam. Özüň bilen gepleşmäge gyrynagyna ygtyýar et, onuň iki agyz sözüni diňle. ²⁵ Haýş edýärim, agam, bu nejis Nabalyň sözlerini göwnüňe alma. Onuň özi-de ady ýalydyr. Onuň ady Nabal⁵, özi-de akmak. Men – keniziň agamyň, ýagny seniň iberen nökerleriňi görmändirin. ²⁶ Seni gan dökmekden we ar almakdan Rebbiň Özi saklapdyr. Indi, eý agam, Rebden we seniň adyňdan ant içýärim, agam, saňa ýamanlyk etmek isleýän duşmanlaryň, goý, Nabal ýaly bolsun. ²⁷ Ine, şu sowgatlary gyrynagyny seniň ýigitleriňe bermek üçin agasyna getirdi. ²⁸ Öz gyrynagynyň hyýanatçylygyny bagyşla. Rebbiň agamyň neslini abat etjeği şübhesizdir, sebäbi agam Reb üçin göreşýär. Ömürboýy senden ýamanlyk çykmaz. ²⁹ Eger kimdir biri agamy yzarlasa ýa-da janyna kast etse, onda janyňy Hudaýyň Reb aman saklasyn, duşmanlaryňy bolsa sapandan daş atan kimin edip öldürsin. ^{30–31} Sen agam barada aýdan ähli ýagşylyklaryny ýerine ýetirip, Reb seni Ysraýyla hökümdar bellände, onda sen nähak gan dökmek ýa-da özüňi goramak üçin hasrata sebäp bolmarsyň, ynsabyň-da saňa yza bermez. Reb özüňi ýalkanda, gyrynagyny ýatlagyn». ³² Dawut Abygaýyla şeýle diýdi: «Şu gün meni saňa duşuran Ysraýyl Hudaýy Rebbe alkyş bolsun! ³³ Paýhasyňa berekella, özüňe berekella. Bu gün gan dökmekden hem öç almakdan meniň ellerimi sen saklaýyň! ³⁴ Dogrusyny aýtsam, size hasrat getirmekden meni saklan Ysraýyl Hudaýy Rebden ant içýärim, eger sen haýal etmän meniň ýanyma gelmedik bolsadyň, onda daň atýança Nabalyň ýekeje erkek göbeklisini goýman gyryjagym şübhesizdi». ³⁵ Soňra Dawut onuň getiren zatlaryny aldy-da: «Arkaýyn öýüňe gaýdyber; sözüň kabul boldy, haýyşyň bitdi» diýdi.

³⁶ Abygaýyl Nabalyň ýanyna gaýdyp geldi. Ol öýünde şalarça meýlis gurap otyrdy. Ol çendenäşe serhoşdy, keýpi diýseň çagdy. Şoňa görä, daň atýança Abygaýyl oňa dil ýarmady. ³⁷ Ertesi irden, serhoşlukdan açylan soň, bolan işleriň baryny aýaly oňa gürrüň berdi. Bu zatlary eşiden Nabalyň ýüreginden tutdy, ol doňnara daşa döndi. ³⁸ On gün çemesi wagtdan soň Reb Nabaly urdy; ol öldi.

³⁹ Nabalyň ölendigini eşidende, Dawut şeýle diýdi: «Meni kemsideni üçin, Nabaly günäkär saýan we Öz guluny ýaman işden saklan Rebbe alkyş bolsun! Reb Nabalyň ýaman niýetini onuň öz başyndan inderdi».

Dawut Abygaýyla öýlenmek üçin oňa sawçy iberdi. ⁴⁰ Dawudyň adamlary Karmeledi Abygaýylyň ýanyna gelip, oňa: «Dawut bizi saňa sawçylyga iberdi» diýdiler. ⁴¹ Ol yerinden turdy-da, dyza çöküp tagzym etdi we şeýle diýdi: «Keniziň jenabymyň gullarynyň aýagyny ýuwmagada taýyn» diýdi. ⁴² Abygaýyl dessine eşege mündi. Ol baş kenizini ýanyna alyp, Dawudyň sawçylarynyň yzyna düşdi. Şeýdip, ol Dawudyň aýaly boldy.

⁴³ Dawut ýizregelli Ahynogama-da öylendi. Bularyň ikisi-de onuň aýaly boldy. ⁴⁴ Şawul bolsa Dawuda beren gyzy Mikaly gallymly Laýşyň ogly Palta berdi.

⁴ Bir batman gowurga – ýewreýçe baş siyah gowurga. Bu takm. 20 kg deňdir.

⁵ Nabal – Bu ýewreýçe akmak sözüniň aýdylyşyna meňzeş.

26-njy bap

Dawut Şawula ýene-de rehimdarlyk edýär

¹ Zipliler ýene-de Şawulyň ýanyna Gybga gelip: «Dawut Ýeşimon çölüniň garşysyndaky Hakyla dagynda gizlenýär» diýip, oňa habar berdiler. ² Şawul Ysraýlyň üç müň sany men diýen adamyny ýanyna alyp, Zip çölüne Dawudy tutmaga gitdi. ³ Şawul ýoluň golaýyndaky Ýeşimonyň garşysynda bolan Hakyla dagynda düşelge gurdy. Emma Dawut çölde galypdy. Şawulyň öz yzyndan çöle gelendigini bilende, ⁴ Dawut jansyzlar iberip, Şawulyň hakykatdan hem gelendigini anyklady. ⁵ Soňra Dawut Şawulyň düşelge guran ýerine geldi. Ol Şawulyň öz goşunbaşysy Neriň ogyly Abner bilen bir ýerde bile ýatandygyny gördi. Şawul düşelgäniň içinde ýatyrdy, goşun bolsa onuň töwereginde düşelge gurupdy.

⁶ Dawut hetli Ahymelek bilen Yowabyň inisi Seruýanyň ogyly Abyşaýa: «Haýsyňz meniň bilen Şawulyň düşelgesine gitjek?» diýip sorady. Abyşaý: «Men gitjek» diýdi. ⁷ Şeýlelikde, Dawut bilen Abyşaý ikisi gije goşuna tarap gitdi. Şawul düşelgede uklap ýatyrdy, başujunda bolsa ýere süňjülen naýzasy bardy. Abner bilen goşun onuň daş-töweregini alyp ýatyrdy. ⁸ Abyşaý Dawuda: «Hudaý bu gün duşmanyňy eliňe berdi. Indi maňa ygtyýar et: naýzany bir salanda, ony ýere çüýläýin – men ony ikinji gezege goýjak däl» diýdi. ⁹ Emma Dawut Abyşaýa: «Ony öldürme, sebäbi Rebbiň seçip saýlan adamyna el götermek günä bolar» diýdi. ¹⁰ Dawut oňa ýene şeýle diýdi: «Rebden ant içýärim, ony ýa Reb urar, ýa ol öz ajalyňa öler ýa-da söweşde öler. ¹¹ Rebbiň seçip saýlan adamyna el götermekden meni Rebbiň Özi saklasyn. Ýöne sen onuň başujundaky naýzany, suw küýzäni al, soň bu ýerden ökjäni götereli». ¹² Şeýlelikde, Dawut Şawulyň başujundaky naýzany, suw küýzäni aldy. Soňra olar gitdiler. Muny görenem, duýanam bolmady, hiç kim oýanmady hem. Olar uklap ýatyrdylar. Reb olary agyr uka gideripdi.

¹³ Soňra Dawut başga tarapa gitdi we uzagrakdaky baýryň depesine çykyp saklandy. Ara ep-esli bardy. ¹⁴ Dawut goşuna hem-de Neriň ogyly Abner: «Abner! Jogap berjek dälmi?» diýip gygyrdy. Abner: «Patyşa gygyryň kim bu?» diýip jogap gaýtardy. ¹⁵ Dawut oňa: «Sen beýik adam dälmi näme? Ysraýylda saňa, heý, taý geljek barmyka? Onda näme üçin sen öz jenabyň patyşa gözegçilik etmediň? Çünki kimdir biri seniň jenabyň patyşany öldürmäge geldi. ¹⁶ Bu eden işiňiz gowy däl. Rebden ant içýärim, sen ölüme mynasyp, sebäbi sen öz jenabyňa, Rebbiň seçip saýlan adamyna gözegçilik edip bilmediň. Ine, seret, patyşanyň başujundaky naýzasy bilen suw küýzesi niredi?»

¹⁷ Şawul Dawudyň sesini tanady we: «Dawut, oglum, bu seniň sesiň ýaly-la» diýdi. Dawut: «Hawa, bu meniň sesim, eý jenabym, eý patyşahym» diýdi. ¹⁸ Soň Dawut ýene sözünü dowam etdi: «Jenabym, men guluňy näme sebäpden beýdip kowalap ýörsüň? Meniň eden zadym näme? Ýazygym näme? ¹⁹ Eý, jenabym, patyşahym, indi öz guluňyň aýtjak sözlerine gulak sal. Eger seni meniň garşyňa aýaga galdyran Reb bolsa, onda, goý, Ol gurbanlygy kabul etsin. Yok, eger ynasan ogullary bolsa, onda, goý, olara Rebbiň näleti siňsin! Çünki olar: „Bar, başga hudaýlara sygyn“ diýip, bu gün meni Rebbiň mülkünden berlen paýymdan kowup goýberdiler. ²⁰ Soňra görä goý, meniň ganyň Rebbiň huzuryndan uzakdaky topraga dökülmesin. Eý, Ysraýlyň patyşasy, näme üçin sen meni aňtap ýörsüň? Men bir büre ahyryn!». ²¹ Şawul Dawuda şeýle diýdi: «Men günä etdim. Zyňna dolan, oglum, Dawut. Indi men saňa hiç wagt ýamanlyk etmerin, çünki bu gün meniň janym seniň üçin juda gymmatly boldy. Men akmak bolupdyryn, juda ýalňyşypdyryn». ²² Dawut oňa şeýle jogap berdi: «Ine, naýzaň, eý patyşahym! Goý, ony ýigitleriňden biri gelip, alyp gitsin. ²³ Reb her kimi öz adalatlylygy hem-de wepalylygy üçin sylaglaýandyr. Şu gün Reb seni meniň elime berdi, ýöne men Rebbiň seçip saýlan adamyna el götermek islemedim. ²⁴ Seniň janyň bu gün meniň üçin gymmatly bolsy ýaly, goý, Reb hem meniň janymy gymmatly görsün. Goý, Ol meni ähli bela-beterlerden gorasyn». ²⁵ Şawul Dawuda şeýle diýdi: «Oglum, Dawut, Hudaý saňa ýar bolsun! Köp işler edersiň we hemişe işiň rowaç bolar».

Soňra Dawut öz ýoluna gitdi, Şawul hem öz öýüne dolandy.

27-nji bap

Dawut piliştileriň arasynda

¹ Dawut öz ýanyndan şeýle diýdi: «Günlerde bir gün men Şawulyň elinden heläk bolaryn. Gowsy, men piliştileriň ýurduna gaçaýyn. Şeýtsem, Şawul meni Ysraýlyň çäginde tapmak umydyňy üzür; men onuň elinden halas bolaryn». ² Şeýdip, Dawut ýanyndaky alty ýüz adamy bilen bile Gatyň hany Magogyň ogyly Akysyň tarapyna geçdi. ³ Olar maşgalalary bilen bile Gatda Akys hanyň ýanynda ornaşdylar. Iki aýaly ýizregelli Ahynogam we Nabalyň dul galan aýaly karmelli Abygaýyl hem Dawudyň ýanyndady. ⁴ Şawul Dawudyň Gata gaçandygyny eşidip, ony gözlemegini bes etdi.

⁵ Dawut Akys hana şeýle diýdi: «Eger men seniň göwnüňden turan bolsam, onda ýurduň obalarynyň birinden maňa ýaşar ýaly ýer ber; goý, guluň öz ýanynda patyşa galasynda ýaşamasyn». ⁶ Şeýdip, Akys han oňa Ziklagy berdi. Soňra görä, Ziklag şu günki güne çenli hem Ýahuda patyşalaryna degişli bolup gelýär. ⁷ Dawut piliştileriň ýurdunda bir ýyl dört aý ýaşady. ⁸ Ol adamlary bilen bile geşurlaryň, girzileriň we amalekleriň üstüne çozuş etdi, bular Şura gidýän ýoluň ýakasynda, Müsüre çenli bolan aralykda gadym eýýämdeň bari oturan ýerli ilatlady. ⁹ Dawut ýurda çozuş edip, aýal-erkek diýmän gyrardy; dowarlardyr öküzlere, eseklerdir düýeleri we geým-gejimleri olja alyp, Akys hanyň ýanyna dolanyp gelerdi. ¹⁰ Akys han: «Bu gün kimiň üstüne çozduň?» diýip soranda, ol: «Negep çölündäki Ýahudalylyryň topragyna» diýip, ýa-da Negep çölündäki Ýerahmeýelleriň ýerlerine» diýip, ýa-da Negep çölündäki keynleriň ýerlerine» diýip jogap bererdi. ¹¹ «„Dawut şeýle-şeýle işler etdi“ diýip, biziň gürrüňimizi ederler» diýip, Dawut bir adamy-da Gata getirmezdi. Aýal-erkek diýmän, baryny gyrardy. Piliştileriň ýurdunda bolan döwründe ol şeýle işler edipdi. ¹² Akys han Dawuda ynanyň: «Ol öz halkynyň gözünden büs-bütün düşüp, meniň hemişelik guluma öwürler» diýip pikir edýärdi.

28-nji bap

Şawul porhan aýala ýüz tutýar

¹ Şol günlerde piliştiler, Ysraýlyň garşysyna uruşmak üçin, öz güýçlerini jemläpdiler. Akys han Dawuda: «Öz adamlaryňy-da alyp, meniň bilen bile bir goşunda söweşmelidigiňi, elbetde, sen bilýänsiň» diýdi. ² Dawut oňa: «Örän oňat, sen hem öz guluňyň başarygyny görersiň» diýdi. Akys han Dawuda: «Gaty gowy, sen ömürboýy meniň janpenam bolarsyň» diýdi.

³ Şamuwel ölüpdü we bütün ysraýyl halky onuň ýasyny tutupdy. Ony Ramada – öz galasynda jaýladylar. Şawul bolsa porhanlardyr jadygöýleri çykaryp kowupdy.

⁴ Piliştiler toplandylar we gelip, Şunemde düşelge gurdular. Şawul hem ähli ysraýyllary jemläp, Gilbowada düşelge gurdy. ⁵ Piliştileriň goşunyňy göreňde, Şawulyň gorkudan ýaña ýüregi ersip gitdi. ⁶ Şawul Rebbe ýüz tutdy, ýöne Reb oňa ne düşýde, ne Urymyň üsti bilen, ne-de pygamberleriň üsti bilen jogap berdi. ⁷ Soňra Şawul öz hyzmatkärlerine: «Maňa bir porhan aýal tapyň. Men onuň ýanyna gidip, ondan bir zady haýyş etjek» diýdi. Hyzmatkärler oňa: «Endorda bir porhan bar» diýdiler. ⁸ Şawul başga geým geýip, daşky görnüşini üýtgetdi we ýanynda-da iki adam alyp, gije ol aýalyň ýanyna gitdi. Ol: «Meniň üçin ruhlara ýüz tut we adyny tutjak kişimi çagyry» diýdi. ⁹ Aýal oňa: «Sen Şawulyň porhanlardyr jadygöýleri ýurtdan çykaryp kowandygyny bilibem, meni öldürmek üçin duzak gurjak bolýarmyň?» diýdi. ¹⁰ Emma Şawul: «Rebden ant içýärim, şu işden saňa hiç hili zyýan ýetmez» diýip, Rebden ant içdi.

¹¹ Aýal oňa: «Men seniň ýanyňa kimi getirmeli?» diýip sorady. Ol: «Şamuweli» diýip jogap berdi. ¹² Aýal Şamuweli göreňde, çirkin gygyryp, oňa «Meni näme üçin aldadyň? Sen Şawul ahyryn!» diýdi. ¹³ Patyşa oňa: «Gorkma. Näme görýäň?» diýdi. Aýal Şawula: «Yerden çykyp gelýän ruhy görýäň» diýip jogap berdi. ¹⁴ Şawul: «Görnüşi nähili?» diýdi. Aýal: «Egni donly bir garry adam ýerden çykyp gelýär» diýdi. Şondan soň Şawul onuň Şamuweldigine göz ýetirip, ýüzünü ýere berip, oňa tagzym etdi. ¹⁵ Şamuwel Şawula: «Näme üçin meni ýokary çykaryp, alada goýduň?» diýdi. Şawul şeýle jogap berdi: «Men çykygynsyz ýagdaýa düşdüm. Piliştiler meniň garşyňa uruşýarlar, Hudaý bolsa menden ýüz öwürdi. Indi Ol maňa pygamberleriň üsti bilen-de, düşýde-de jogap bermeyär.

Şoňa görä näme etmelidigimi öwrederiň ýaly, men seni çagyrdym». ¹⁶Şamuwel oňa şeýle diýdi: «Näme üçin, Reb özüňden ýüz öwürüp, saňa duşman bolansoň, menden sorajarsyň? ¹⁷Reb meniň üstüm bilen saňa aýdan zadyny etdi. Ol seniň eliňden patyşalygy alyp, ony saňa derek Dawuda berdi. ¹⁸Sebäbi sen Rebbiň sözüne gulak asmadyň, Onuň Amalegiň garşysyna bolan gazabyny ýerine ýetirmediň. Şonuň üçin hem Reb seni bu gün şu ýagdaya saldy. ¹⁹Üstesine-de, seniň bilen bilelikde Ol Ysraýyly piliştileriň eline berer; ertir ogullaryň bilen bile meniň ýanyma gelersiň. Reb Ysraýyl goşunyň hem piliştileriň eline berer».

²⁰Şol bada Şawul özüni ýere goýberdi, çünki Şamuweliň aýdanlaryndan ol öler ýaly gorkdy. Uzakly gün бүтін gijesi bilen hiç zat iýmänsoň, onda güýç-gurbat galmandy. ²¹Yaňky aýal Şawulyň ýanyna geldi we onuň öler ýaly gorkandygyny görüp, oňa şeýle diýdi: «Gyrnagyn saňa gulak asdy we başyny etegine salyp, seniň diýeniňi etdi. ²²Indi senem gyrnagyn saňa gulak as. Men saňa bir döwür çörek bereýin. Şony iýseň, ýola çykanyňda gurbatlanarsyň». ²³«Yok, iýjek däl» diýip, Şawul muny ret etdi. Onuň hyzmatkärleri we yaňky aýal ony yrmaga çalyşdylar. Ol razylaşdy. Ol ýerinden turdy we düşegiň üstünde oturdy. ²⁴Bu aýalyň öýünde bir semiz gölesi bardy. Dessine ol ony soýdy; hamyr ýugurdy we petir bişirdi. ²⁵Ol ony Şawulyň hem onuň hyzmatkärleriniň öňünde goýdy. Olar ony iýdiler we şol gije öz ýollaryna gitdiler.

29-njy bap

Piliştiler Dawuda ynanmazçylyk edýärler

¹Piliştiler öz güýçlerini Apekte jemlediler, ysraýyllar bolsa Ýizregeldäki çeşmäniň boýunda ornaşdylar. ²Piliştili hanlar ýüz we müň adamlyk toparlary bilen barýardylar; Dawut we onuň adamlary Akys han bilen bile yzdan gelýärdiler.

³Piliştili baştutanlar: «Yewreýler bu ýerde näme işleýär?» diýdiler. Akys han olara şeýle jogap berdi: «Onuň Ysraýylyň şasy Şawulyň guly Dawutdygyny siz bilýärsiňiz ahyr. Bir ýyldan gowurak wagt bäri ol meniň ýanymda. Gelen gününden tä şu güne çenli men onuň ýaramaz iş edenini görmedim». ⁴Piliştili baştutanlar onuň üstüne henkiriň, şeýle diýdiler: «Ony yza, öz bellenen ýerine ugrat. Ol biziň bilen bile söweşe gitmesin, ýogsa ol biziň garşymyza urşar. Sebäbi öz hojaýynyna gowy görünmek üçin, onuň şu adamlaryň kellesini kesmekden gowy tär tapjak gümany barmy näme?»

⁵„Şawul müňüsini öldürdi,
Dawut bolsa on müňüsini“

diýlip, özi hakda tans edilip, aýdym aýdylan Dawut dälmi bu?»

⁶Şondan soň Akys han Dawudy çagyryp, oňa şeýle diýdi: «Rebden ant içýäriň, sen bir dogruçyl adam. Maňa galsa seniň bilen bile söweşe giderdim. Ýanyma gelen gününden tä şu güne çenli senden ýaramazlyk çykanyň görmedim. Şonda-da hanlara ýaranyp bilmeýärsiň. ⁷Indi parahatlyk bilen zyňňa dolan, piliştili hanlaryň gaňryşyna gaýtma». ⁸Dawut Akys hana şeýle jogap berdi: «Meniň eden zadym näme? Ýanyň gelen gününden tä şu güne çenli sen öz guluňdan näme erbetlik tapdyň? Näme üçin men öz jenabyň, patyşanyň duşmanlary bilen söweşmeli däl?» ⁹Akys han Dawuda şeýle jogap berdi: «Seniň edil Hudaýyň perişdesi ýaly päkdigiňi bilýäriň. Yöne piliştili baştutanlar: „Ol biziň bilen bile söweşe gitmesin“ diýdiler. ¹⁰Indi sen we ýanyňda gelen patyşanyň gullary daň bilen turup, meniň siz üçin bellän ýerime gidiň. Ýaramaz habary bolsa göwnüňe alma, çünki men senden razy. Ertir daň ýagtylan badyna ýola düşüň». ¹¹Şeýlelikde, Dawut adamlary bilen bile piliştileriň ýurduna tarap ugrady. Piliştiler bolsa Ýizregele gitdiler.

30-njy bap

Amalekler bilen bolan uruş

¹Dawut bilen onuň adamlarynyň Ziklaga gelenlerine üç gün diýende, amalekler Negep çölüne, ylaýta-da Ziklag galasynyň üstüne çozuş etdiler. Olar Ziklagy basyp aldylar we ýakyp-ýandyrdylar. ²Amalekler aýallary, ýaşu-garry diýmän ol ýerdäkileriň ählisini ýesir aldylar, yöne hiç kimi öldürmän, ýanlary bilen alyp, öz ýollaryna gitdiler. ³Dawut adamlary bilen gala gelende, olar onuň ýakyp-ýandyrylandygyny, aýallarydyr ogul-gyzyalarynyň bolsa ýesir edilip äkidilendigini bildiler. ⁴Dawut we

onuň ýanyndakylar tä ysgyndan gaçýançalar möňňürüp aglaşdylar.

⁵Dawudyň iki aýaly, ýagny ýizregelli Ahynogam we karmelli Nabalyň dul galan aýaly Abygaýyl hem ýesir edilip äkidilipdi.

⁶Dawudyň haly teňdi, çünki halk ony daşlamak isleýärdi. Sebäbi ogul-gyzyalarynyň ýesir alnany adamlaryň jany ýanyrdy. Emma Dawut öz Hudaýy Rebden güýç aldy. ⁷Ol Ahymelegiň ogly ruhany Abýatara: «Efoty getir» diýdi. Abýatar efoty Dawudyň ýanyna getirdi. ⁸Dawut: «Men bu galtamanlaryň zyzndan kowmalymy? Men olaryň zyzndan ýetip bilerinmi?» diýip, Rebbe ýüzlendi. Reb oňa: «Olaryň zyzndan kow. Sen hökman olaryň zyzndan ýetip, ýesirleri halas edersiň» diýip jogap berdi. ^{9–10}Şunlukda, Dawut ýanyndaky alty ýüz adamy bilen bilelikde ýola düşdi. Olar Besor çäýyna geldiler. Gurbatdan düşen iki ýüz adam çäýdan geçip bilmän, şol ýerde galdylar. Emma Dawut dört ýüz adam bilen bile galtamanlary kowalamagyny dowam etdirdi.

¹¹Olar sähralykdan bir müsürli tapdylar we Dawudyň ýanyna getirdiler; oňa iýmäge çörek, içmäge suw berdiler. ¹²Olar oňa bir goşawuç injir kişde bilen iki goşawuç kişmiş-de berdiler. Ol bulary ýyndan soň gurbuna geldi, çünki ol üç gije-gündizläp hiç zat iýip-içmändi. ¹³«Kimiň adamy bolarsyň, nirelisiň?» diýip, Dawut ondan sorady. Ol: «Men bir müsürli ýigit, bir amalekiniň guly. Üç gün mundan öň ýaramadym, şonuň üçinem hojaýynym meni taşlap gitdi. ¹⁴Biz Negep çölündäki keretleriň, Ýahudanyň bir böleginiň we kalepleriň üstüne çozuş etdik, şeýle hem, Ziklagy ýakyp-ýandyrdyk» diýip jogap berdi. ¹⁵Dawut oňa: «Meni şol galtamanlaryň ýanyna eltip bilermiň?» diýdi. Ol: «Eger meni öldürmejekdigiňe ýa-da hojaýynymyň eline bermejekdigiňe ant içseň äkideýin» diýdi.

¹⁶Ol Dawudy galtamanlaryň ýanyna getirdi. Şol wagt olar iýip-içip, tans edip, çar tarapa ýaýrapdylar, çünki olar piliştileriň hem ýahudalaryň ýurdundan örän köp olja alypdylar. ¹⁷Dawut daň agarandan tä agşama çenli olary gyrdy. Düýeli gaçan dört ýüz ýigitden başga ýekeje adam-da onuň elinden gutulyp bilmedi. ¹⁸Dawut amalekleriň alan zatlarynyň ählisini we iki aýalyny yzyna gaýdyp aldy. ¹⁹Ownugu-iri zatlaryň ählisini, ogul-gyzyalaryny, olja alnan zatlaryň baryny Dawut yzyna gaýtaryp getirdi; ähli zat ýerbe-ýerdi. ²⁰Dawut başga-da ownuk hem iri mal sürülerini ele saldy. Olary beýleki mallaryň öňünden sürüp: «Ine, bu Dawudyň oljasy» diýýärdiler.

²¹Dawut ysgyndan gaçyp, özi bilen gidip bilmän, Besor çäýynda galan iki ýüz adamyň ýanyna geldi. Olar Dawudy hem onuň adamlaryny garşylamaga çykdylar. Golaýlaşanlarynda Dawut olara salam berdi. ²²Şonda Dawut bilen bile gelenleriň arasyndaky pis hem ýaramaz adamlar şeýle diýdiler: «Bizden galandyklary üçin, olar oljadan hiç zat almazlar. Olar diňe öz aýallary bilen çagalaryny alsynlar-da gidibersinler». ²³Emma Dawut olara şeýle diýdi: «Rebbiň beren zadyny beýle etmäliň, gardaşlarym. Reb bizi gorady we üstümize çozan garakçylary biziň elimize berdi. ²⁴Bu sözüňizi diňläň tapylarmyka? Söweşe giden bilen goşlaryň ýanynda galanyň paýy deň bolar; zatlar deň paýlaşylar». ²⁵Şol günden beýläk Dawut muny Ysraýyl üçin kanun we parz edip goýdy. Bu kanun şu güne çenli dowam edip gelýär.

²⁶Dawut Ziklaga gelip, «Ine, şu Rebbiň duşmanlaryndan alnan oljadan size sowgat» diýip, öz dostlary bolan ýahuda ýaşulularyna iberdi. ²⁷Şeýle hem ol Beýteldäki, Negep çölünde Ramotdaky, Ýatyrdaky, ²⁸Arogerdäki, Sipmotdaky, Eştemowadaky, ²⁹Rakaldaky, ýerahmeyelleriň galalaryndaky, keynleriň galalaryndaky, ³⁰Hormadaky, Borğasandaky, Atakdaky, ³¹Hebrondaky öz adamlary bilen baran yerleriniň ählisinde ýaşayanlara olja alnan zatlardan iberdi.

31-nji bap

Şawulyň we onuň ogullarynyň ölümi

¹Piliştiler Ysraýylyň garşysyna söweş etdi. Ysraýyllar piliştilerden gaçyp, Gilbowa dagynda köpüsi gyryldy. ²Piliştiler Şawulyň we onuň ogullary Ýonatanyň, Abynadabyň hem-de Malkyşuwanyň zyzndan kowup ýetip, onuň ogullaryny öldürdiler. ³Şawula garşy söweş güýçlendi, ýaýçylar ony tapdylar we agyr ýaraladylar. ⁴Şawul ýaragçy nökerine şeýle diýdi: «Gylyjnyň al-da, meni öldür; sünnetsizleriň elinden ölüp, olara göz bolmaýyn» diýdi. Emma onuň ýaragçy nökeri juda gorkdy we beýle etmek islemеди. Şoňa görä, Şawul öz gylyjyny aldy-da, onuň üstüne özüni oklady. ⁵Şawulyň ölendigini gören ýaragçy nökeri-de öz gylyjynyň üstüne özüni

oklap, onuň bilen bile öldi. ⁶Şeýdip, Şawulyň özi, üç ogly, ýaragçy nökeri hem-de ähli adamlary bir günde öldüler. ⁷Ysraýylyň ýeňlip gaçandygyny, Şawulyň hem onuň ogullarynyň ölendigini görüp, jülgäniň beýleki tarapynda we Iordan derýasynyň aňyrsynda ýaşayan ysraýyllar öz galalaryny taşlap gaçdylar; piliştiler gelip, olary eýelediler. ⁸Ertesi gün piliştiler öldürilenleri talamak üçin gelenlerinde, Gilbowa dagyndan Şawul bilen onuň üç oglunyň jesedini tapdylar. ⁹Olar Şawulyň kellesini kesip, ýaragyny aldylar we buthanalaryna hem-de halkyna habar bermek üçin, tutuş

piliştileriň ýurduna çaparlar gönderdiler. ¹⁰Şawulyň ýaragyny Aştoret hudaýlarynyň buthanasynda goýdular, jesedini bolsa Beýtşan galasynyň diwaryndan çüýlediler. ¹¹Piliştileriň Şawula edenlerini Gilgatkaky Ýabeşiň ilaty eşidende, ¹²onuň gaýduwsyz adamlarynyň ählisi aýaga galdy. Olar uzak gije ýörediler. Baryp, Şawulyň hem onuň ogullarynyň jesetlerini Beýtşan galasynyň diwaryndan aýyrdylar; Ýabeşe gelip, jesetleri şol ýerde ýakdylar. ¹³Soňra olaryň süňklerini getirip, Ýabeşdäki ýylgynyň aşagynda gömdüler we ýedi günläp agyz beklediler.